

dossier
Viață Creștină

MERGI ȘI FĂ ȘI TU LA FEL

Iubire, dreptate și dialog
în lumea de astăzi

Teresa Gómez (ed.)

Teresa Gómez (ed.)

MERGI ȘI FĂ ȘI TU LA FEL

IUBIRE, DREPTATE ȘI DIALOG ÎN LUMEA DE ASTĂZI

www.opusdei.org

Cuprins

- Prezentare
- Mergi și fă și tu la fel (I): Mie mi-ați făcut
- Mergi și fă și tu la fel (II): O singură inimă și un singur suflet
- Mergi și fă și tu la fel (III): În prima linie a transformării lumii
- Mergi și fă și tu la fel (IV): Fii recunoscători
- Mergi și fă și tu la fel (V): Chemați să ascultăm

Prezentare

„Să-L iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău! Aceasta este cea mai mare și cea dintâi poruncă. Iar a doua este asemenea acesteia: Să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți” (Mt 22,37-39). În felul acesta sintetizează Isus călăuza faptelor morale, făcând-o să se învârtă în jurul iubirii. La întrebarea unuia dintre ascultătorii Săi despre cine este aproapele nostru, El povestește istoria omului rănit căruia un samaritean îi vine în ajutor. La sfârșitul parabolei, când învățatul Legii recunoaște că atitudinea potrivită față de ceilalți este aceea a celui care are milă de omul bătut crunt, Isus îi spune: „Mergi și fă și tu la fel”.

Dimensiunea relațională a ființei umane — care nu este un individ izolat — apare deja în Vechiul Testament, unde Adam nu este o figură singulară, ci cuprinde în sine întreaga omenire. Relația cu Dumnezeu, cu aproapele și cu pământul sunt cele trei relații fundamentale ale omului pe care le propun relatările creației din Geneză.

Începând cu Noul Testament, pe lângă aceasta, noi, creștinii, facem parte din Trupul lui Cristos, care este Biserica Sa. Biserica ne invită să acționăm cu inițiativă și cu responsabilitate pentru a modela realitățile sociale, pentru a avea grijă de creație și pentru a promova binele comun, văzând în toți oamenii pe frații noștri, parte dintr-o singură familie. Această responsabilitate se întemeiază pe demnitatea persoanei și pe custodia asupra creației. De-a lungul timpului, aceste idei s-au dezvoltat în mai multe principii care alcătuiesc doctrina socială a Bisericii.

Noi, creștinii, împărtășim cu multe alte persoane dorința de a face realitate idealurile pe care le vrem pentru lumea noastră: dreptate, solidaritate, caritate. Nevoile sociale, drepturile și îndatoririle cetățenești, relațiile dintre țări, dialogul sau acțiunea politică ne interpelează ca pe niște creștini, fii ai aceluiași Tată, să fim „prezenți în viața publică în mod activ, liber și responsabil” (sfântul Josemaría, Scrisoarea nr. 3, 48).

Nu este însă întotdeauna ușor să lucrăm împreună, fără fricțiuni sau conflicte, cu cei care gândesc sau trăiesc în alte feluri. Într-o lume în care comunicarea este la distanța unui clic, în chip paradoxal, dialogul adevărat poate fi tot mai greu de obținut. Și în aceasta noi, creștinii, avem exemplul lui Isus, care iese în întâmpinarea celui ce gândește altfel și îi primește pe oameni, dincolo de neînțelegeri sau de greșeli.

Aceste texte ne ajută să reflectăm asupra felului în care pot deveni realitate în viețile noastre aceste dorințe de prietenie socială, de dezvoltare umană, de

dreptate, de caritate, de pace. Astfel încât, la sfârșitul zilelor noastre, Cristos Însuși să ne poată spune: „Adevăr vă spun: tot ce ați făcut unuia dintre frații Mei cei mai mici, Mie Mi-ați făcut”.

[Înapoi la cuprins](#)

Mergi și fă și tu la fel (I): Mie mi-ați făcut

Noi, creștinii, știm că facem parte din marea familie a fiilor lui Dumnezeu. Identitatea noastră cea mai profundă, aceea de fii ai Tatălui, ne configurează ca frați ai tuturor oamenilor, creați după chipul și asemănarea Lui. Știm însă și că relațiile frățești nu sunt ușoare. Ca urmare a păcatului strămoșesc, relațiile dintre noi sunt marcate de rana primei căderi, care distruge armonia relațiilor dintre oameni, precum și relația neamului omenesc cu creația^[1]. Încă de la primii frați despre care ne vorbește Biblia, Cain și Abel, și de la fratricidul săvârșit de cel mai mare dintre ei, au existat mereu conflicte în familie: Esau și Iacob s-au certat pentru dreptul de întâi născut, Iosif a fost trădat de frații săi mai mari, Moise a avut de suferit din cauza lui Aaron și a Miriamei...

Și în Evanghelie găsim frați între cei apropiați de Isus: Petru și Andrei, Iacob și Ioan, Maria, Marta și Lazăr. Și aici apar conflictele dintre frați, atât în exemplele pe care Isus le propune celor care Îl ascultă – când fiul risipitor din parabolă se întoarce, iar tatăl său îl sărbătorește cu o petrecere, fratele mai mare se mânie și refuză să intre în casă (cf. Lc 15,28) –, cât și între persoanele care Îl înconjoară: „Învățătorule, spune-i fratelui meu să împartă moștenirea cu mine” (Lc 12,13); „Doamne, nu-Ți pasă că sora mea m-a lăsat singură să slujesc? Spune-i, așadar, să mă ajute” (Lc 10,40).

Cu toate acestea, Isus a dat relațiilor umane o nouă dimensiune: „Adevărat vă spun: tot ce ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei mai mici, Mie Mi-ați făcut” (Mt 25,40). Făcându-Se unul dintre noi, El Se identifică cu cel mai slab dintre frații noștri oameni, cu cel care suferă cel mai mult, cu cel care îndură cele mai multe nedreptăți. Niciun creștin nu poate rămâne indiferent față de o altă persoană, pentru că în ea vede nu doar un egal, ci pe Cristos Însuși. „În fiecare dintre ei trebuie să-L recunoaștem pe Cristos, trebuie să-L vedem în fiecare dintre ei pe Isus ca pe fratele nostru; și astfel ne va fi mai ușor să ne dedicăm slujirii, atenției, afecțiunii, păcii și bucuriei”^[2], ne îndeamnă Sfântul Josemaría.

Prima poruncă

Comentând parabola bunului samaritean, Papa Francisc explică faptul că aceasta are în spate o istorie de secole: „La puțin timp după relatarea creării lumii și a omului, Biblia pune în fața noastră provocarea relațiilor dintre noi. Cain îl distruge pe fratele său Abel și răsună întrebarea lui Dumnezeu: «Unde este fratele tău Abel?» (Gen 4, 9). Răspunsul este același pe care îl dăm adesea și noi: «Oare sunt eu păzitorul fratelui meu?» (Gen 4, 9). Punând această întrebare, Dumnezeu contestă orice fel de determinism sau fatalism care ar pretinde să justifice indiferența ca unic răspuns posibil. Dimpotrivă, El ne face capabili să creăm o cultură diferită, care să ne îndrume să depășim dușmăniile și să avem grijă unii

de alții”[3].

Dacă am fi întrebați, probabil am afirma că încercăm să-L vedem în necunoscuți pe un alt Cristos. Dar detașarea față de fratele nostru ni se poate întâmpla adesea în situații obișnuite. Putem să-i criticăm pe politicienii care nu ne plac de îndată ce apar la știri, să ne ferim de cei care sunt diferiți prin înfățișarea sau comportamentul lor, să-i disprețuim sau să-i ignorăm pe cei care aparțin unei alte categorii sociale sau au o situație economică diferită, să ne certăm din cauza unui rezultat sportiv sau pentru felul în care ar trebui să doarmă bebelușii. Putem chiar să-i judecăm cu asprime pe alți creștini, considerând – cu dreptate sau fără – că nu se comportă ca atare.

Nu putem uita că parabola bunului samaritean pornește de la întrebarea „cine este aproapele meu?”, adresată lui Isus de un învățător al Legii, care voia să se îndreptățească după ce Îl întrebaseră despre viața veșnică. Răspunsul la întrebarea inițială îl știau deja cei care Îl ascultau, căci se afla în Tora: „Să-l iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Lc 10,27; cf. Dt 6,4 și Lev 19,18). Isus merge mai departe, identificând cele două porunci: „Aceasta este cea mai mare și cea dintâi poruncă. A doua este asemenea acesteia: Să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși. De aceste două porunci depinde toată Legea și Profeții” (Mt 22,38-40). La sfârșitul parabolei, când învățătorul Legii recunoaște că atitudinea potrivită este cea a celui care are milă de omul rănit, Isus îi spune: „Mergi și fă și tu la fel”.

Pe aproapele ca pe tine însuși

În Noul Testament, așadar, nu există nicio îndoială cu privire la ceea ce ni se cere nouă, celor care vrem să-L urmăm pe Isus. „Ați auzit că s-a spus celor de demult: «Să nu ucizi!» și cine va ucide va fi condamnat la judecată. Dar Eu vă spun: oricine se mânie pe fratele său va fi condamnat la judecată; iar cel care îi spune fratelui său «netrebnicule» va fi condamnat de Sinedriu; iar cel care îi spune «nebunule» va fi condamnat la focul Gheenei” (Mt 5,21-22). După ce au trecut câțiva ani de la aceste învățături, Ioan îi îndemna pe primii creștini să trăiască iubirea frățească drept parte indispensabilă a iubirii față de Dumnezeu: „Dacă cineva spune: «Eu Îl iubesc pe Dumnezeu» și îl urăște pe fratele său, este mincinos. Căci cine nu-l iubește pe fratele său, pe care îl vede, nu-L poate iubi pe Dumnezeu, pe care nu-L vede” (1In 4,20).

Noi vrem să „vedem” aproapele, așa cum spune Sfântul Ioan, și să-L recunoaștem în el pe Cristos Însuși, mai ales în cazul celor care suferă. Uneori noi înșine ne-am aflat într-o situație dureroasă sau de vulnerabilitate; alteori ne-am întâlnit cu astfel de situații: cineva care nu are o locuință și pe care îl întâlnim în mod obișnuit pe stradă; colegi de muncă ce suferă discriminare din cauza țării de origine sau a culorii pielii; persoane cunoscute care suferă de o boală degenerativă sau au probleme de mobilitate și ar avea nevoie de eforturi și cheltuieli extraordinare pentru a duce o viață demnă; femei care întâmpină obstacole în parcursul lor educațional sau profesional doar pentru că sunt femei; copii și tineri care merg la școală fără resursele necesare pentru a-și duce studiile la bun sfârșit; prieteni dependenți de pornografie, de jocuri de noroc sau de droguri... Ca să nu mai vorbim de războaie, foamete, epidemii sau dezastre naturale care îi afectează pe mulți dintre noi sau ne-ar putea afecta în viitor.

Demnitatea umană și responsabilitatea creștină

De-a lungul secolelor, multe valori creștine au pătruns în societate și au făcut-o mai umană. Treptat, am învățat să recunoaștem în celălalt o persoană cu demnitate, care merită să fie tratată cu respect și ale cărei drepturi valorează la fel de mult ca ale mele. Filosofia, sociologia și dreptul, printre alte discipline, au explorat valoarea fiecărei vieți umane și modul de a o proteja, atât la nivel individual, cât și colectiv. Dezvoltarea unor domenii precum ingineria, economia și medicina a permis îmbunătățirea condițiilor de viață pentru mari categorii ale populației lumii, deși mai sunt încă multe de făcut și apar mereu noi provocări.

Uneori avem impresia că mulți le reproșează creștinilor lipsa de coerență dintre principiile evanghelice și acțiunea publică sau consideră că credința este un refugiu care permite evitarea responsabilităților. Ca și cum a te ruga ar fi sinonim cu pasivitatea sau a spera la viața veșnică ar însemna să te dezinteresezi de lume, uitându-i pe cei care au nevoie de noi. „În realitate, credința umple de motivații nebănuite recunoașterea celui alt, pentru că cel care crede poate ajunge să recunoască faptul că Dumnezeu iubește fiecare ființă umană cu o iubire infinită și că «prin aceasta îi conferă o demnitate infinită». La aceasta se adaugă faptul că noi credem că Cristos Și-a vărsat sângele pentru fiecare dintre noi, astfel încât nimeni nu este exclus din iubirea Lui universală. Iar dacă mergem la izvorul ultim, care este viața intimă a lui Dumnezeu, întâlnim o comunitate de trei Persoane, origine și model desăvârșit al oricărei vieți comune”[4].

Lumea ca moștenire

Prelatul Opus Dei ne îndeamnă adesea să simțim întreaga lume, cu tot ceea ce conține, ca pe ceva foarte al nostru, urmând cuvintele Sfântului Paul: „fie lumea, fie viața, fie moartea, fie cele prezente, fie cele viitoare: toate sunt ale voastre, iar voi sunteți ai lui Cristos, iar Cristos este al lui Dumnezeu” (1Cor 3,22-23).

„În fața acestei realități – toate sunt ale voastre –, ne bucurăm de bucuriile celorlalți, ne bucurăm de toate lucrurile bune care ne înconjoară și ne simțim interpelați de provocările timpului nostru. În același timp, simțim în adâncul sufletului situația lumii, în mod deosebit trista realitate a războiului și a altor situații de mari nevoi și suferințe ale atâtor oameni, mai ales ale celor mai slabi”[5].

Dumnezeu ne-a dat lumea ca moștenire (cf. Ps 2,8), de aceea stă în puterea noastră să o transformăm. Nu noi am ales momentul istoric sau locul în care trăim, dar împrejurările care ne-au fost date sunt tocmai ocazia pe care Dumnezeu o folosește pentru ca noi să ducem la bun sfârșit ceea ce El Însuși ne-a pus în mâini.

Noi, creștinii, vrem o inimă asemenea celei a lui Cristos, o inimă care să simtă nevoile celorlalți ca pe propriile nevoi și care să ne îndemne să acționăm în consecință. Acesta este un dar de la Dumnezeu: „umple inimile credincioșilor Tăi și aprinde în ele focul iubirii Tale”[6]. Îi cerem Duhului Sfânt pentru noi și pentru toți cei din Biserică. În același timp, „faptele sunt cele care dovedesc iubirea, nu vorbele”: un creștin angajat în iubirea lui Dumnezeu este în mod necesar un creștin care caută în mod activ să transforme societatea, străduindu-se să o facă

din ce în ce mai conformă cu logica lui Dumnezeu și cu iubirea Lui față de oameni.

Personal și responsabil

Acest angajament se manifestă, în primul rând, printr-o rugăciune înflăcărată și perseverentă, stăruința filială a celui care cere un lucru bun pentru persoanele pe care le iubește: „În rugăciune trebuie să fim capabili să aducem înaintea lui Dumnezeu oboselile noastre, suferința provocată de anumite situații, de anumite zile, angajamentul cotidian de a-L urma, de a fi creștini, precum și povara răului pe care îl vedem în noi și în jurul nostru, pentru ca El să ne dea speranță, să ne facă să simțim apropierea Sa, să ne ofere puțină lumină pe drumul vieții”[7].

Pe lângă atitudinea de a-I prezenta lui Dumnezeu toate aceste nevoi, este o datorie de dreptate să acționăm pentru a transforma lumea, făcând-o mai umană, mai creștină, mai divină, arătând adevărul, binele și frumusețea planului lui Dumnezeu pentru fericirea bărbaților și a femeilor. Umăr la umăr cu ceilalți, creștinul caută, cu creativitatea iubirii, noi modalități pentru ca mesajul pe care ni l-a lăsat Cristos în Evanghelie să devină realitate în împrejurările în care ne desfășurăm viața, aici și acum.

Acest lucru se poate face în multe feluri: va depinde de împrejurările locului, de momentul istoric, de caracterul personal, de posibilitățile pe care le oferă situația familială și profesională... și de propriile preferințe politice, economice sau sociale atunci când sunt evaluate soluțiile. „Prin însăși natura creației”, învață Biserica, „toate lucrurile sunt înzestrate cu consistența, adevărul și bunătatea lor proprie și cu o ordine proprie, reglementată, pe care omul trebuie să o respecte, recunoscând metodologia particulară a fiecărei științe sau arte”[8]; în același timp, „toți creștinii trebuie să fie conștienți de vocația particulară și proprie pe care o au în comunitatea politică; în virtutea acestei vocații, ei sunt obligați să dea exemplu de simț al responsabilității și de slujire a binelui comun”[9].

Există multe modalități de a face binele, iar Biserica își îndeamnă fiii să acționeze în libertate și pluralitate, fără a impune o anumită școală. Mișcați de același ideal, creștinii se pot asocia în organizații religioase sau civile; în majoritatea cazurilor însă, lucrează în inițiative publice sau private care nu sunt promovate de instituții catolice, dar care urmăresc să îmbunătățească un anumit aspect al vieții sociale.

Caritatea „dă adevărata substanță relației personale cu Dumnezeu și cu aproapele; nu este doar principiul microrelațiilor, ca în prietenii, familie, grupul mic, ci și al macrorelațiilor, precum relațiile sociale, economice și politice”[10]. De aceea, fiecare caută modalitatea de a contribui la rezolvarea problemelor sociale pe care le vede în jurul său. Sfântul Josemaría îi încuraja pe cei care se apropiau de el să fie cetățeni responsabili, capabili să transforme societatea, îmbunătățind-o prin propria muncă. „Acțiunea fiecăruia dintre noi, copii ai mei, este personală și responsabilă”[11].

De multe ori se poate face mult bine prin gesturi mici, care modelează o atitudine de viață față de ceilalți. A fi disponibil să-l asculți pe fiul adolescent poate facilita deschiderea către dialogul cu cultura contemporană. A-i trata pe

bunicii în vârstă cu atenție și afecțiune contribuie la educarea privirii față de cei fragili și vulnerabili. A refuza, la locul de muncă, discuțiile în care este criticată sau defăimată o persoană care nu este de față și nu se poate apăra favorizează un climat de respect și încredere.

Alteori, capacitatea noastră de a transforma va veni din formarea profesională sau din poziția pe care o ocupăm în societate, prin propria muncă, prin mobilizarea cetățenească sau prin decizia de a ne dedica politicii: influențarea unor proiecte de lege care să faciliteze accesul familiilor la resursele de care au nevoie, denunțarea abuzurilor de corupție economică, eliminarea obiceiurilor care segregă o parte a populației... Un medic, o parlamentară, directorul general al unei companii sau o jurnalistă își pot face bine munca fără să „se bage în bucluc”, dar se pot și „complica” pentru a contribui, prin activitatea lor, la construirea unei lumi mai drepte.

Doctrina socială a Bisericii în dialog cu lumea

Biserica proclamă principiile morale în domeniul social atunci când sunt în joc drepturile fundamentale ale persoanei umane sau mântuirea sufletelor[12]. Instituită de Cristos pentru a duce tuturor oamenilor mesajul mântuirii, ea nu poate rămâne cu brațele încrucișate în fața a tot ceea ce este omenesc. Începând din secolul al XIX-lea, pentru a facilita ca acțiunea creștinilor să fie dreaptă în fața noilor modele economice, politice și sociale, Biserica a stabilit câțiva parametri care să ajute la păstrarea mesajului Evangheliei în fața acestor situații noi. De aceea, Compendiul doctrinei sociale a Bisericii cuprinde câteva principii care servesc drept călăuză.

Principiul binelui comun susține că trebuie să existe un ansamblu de „condiții ale vieții sociale” care să permită „asociațiilor și fiecăruia dintre membrii lor să-și atingă în mod mai deplin și mai ușor propria desăvârșire”[13]. Principiul destinației universale a bunurilor ne amintește că „bunurile create trebuie să ajungă la toți în mod echitabil”, în dreptate și caritate[14]. Potrivit principiului subsidiarității, „toate societățile de ordin superior trebuie să adopte o atitudine de ajutor («subsidium») – așadar de sprijin, promovare, dezvoltare – față de cele mai mici”[15]; și astfel sunt ocrotite „familia, grupurile, asociațiile, realitățile teritoriale locale, pe scurt, acele forme asociative de natură economică, socială, culturală, sportivă, recreativă, profesională, politică, cărora persoanele le dau naștere în mod spontan și care fac posibilă dezvoltarea lor socială efectivă”[16].

Principiul participării este o consecință a celor de mai sus și „se exprimă, în esență, într-o serie de activități prin care cetățeanul [...] contribuie la viața culturală, economică, politică și socială a comunității civile căreia îi aparține. Participarea este o datorie pe care toți trebuie să o îndeplinească în mod conștient, responsabil și în vederea binelui comun”[17]. În cele din urmă, principiul solidarității „implică faptul că oamenii din timpul nostru să cultive și mai mult conștiința datoriei pe care o au față de societatea în care sunt integrați [...]. O asemenea datorie se achită prin diferitele forme de acțiune socială”[18].

Aceste principii ne fac să descoperim că multe dintre inițiativele sociale care înfloresc în jurul nostru se bazează pe valori comune. Studiarea lor și prezentarea lor celorlalți poate fi o ocazie de a lucra împreună cu ceilalți locuitori

ai țărilor noastre la construirea unei societăți mai drepte.

Adevăr, libertate, dreptate și caritate

Există patru valori fundamentale pe care se bazează principiile doctrinei sociale a Bisericii: adevărul, libertatea, dreptatea și iubirea.

Iubirea aproapelui trebuie să însuflețească viața creștinilor, atât la nivel personal, cât și social. „Biserica nu trebuie doar să vestească Cuvântul, ci și să împlinească Cuvântul, care este caritate și adevăr”[19]. Poate că am văzut acest lucru mai clar în ultimii ani: în fața crizelor globale, există un răspuns de solidaritate care îi unește pe cei care suferă împreună. Sunt familii care se regăsesc în fața bolii unei persoane dragi sau vecini care încep să vorbească între ei atunci când sunt nevoiți să petreacă mai mult timp acasă. Sunt atitudini pe care le putem adopta și atunci când împrejurările nu ne obligă să o facem: Știu numele celor care locuiesc în blocul meu sau în cea mai îndepărtată casă din sat? Am vorbit vreodată cu fiecare dintre ei, interesându-mă de situația lor, căutând să mă apropiu de ei?

Ceea ce din exterior poate părea un simplu gest de bună educație sau o dovadă de amabilitate poate reflecta, de fapt, iubirea lui Dumnezeu pentru fiecare: „Iubirea, plină de mici gesturi de grijă reciprocă, este și civilă și politică și se manifestă în toate acțiunile care urmăresc să construiască o lume mai bună. Din acest motiv, iubirea nu se exprimă doar în relații intime și apropiate, ci și în macrorelații, precum relațiile sociale, economice și politice”[20]. Unitatea vieții unui creștin coerent îl conduce să acționeze cu caritate la toate nivelurile, atât în ceea ce îl privește îndeaproape, cât și în problemele mai îndepărtate.

Pornind de la respectul față de toți, punând binele fiecărei persoane mai presus de idei sau opinii, noi, creștinii, putem interveni în tot felul de chestiuni, cu responsabilitate și creativitate, fără a atribui Bisericii ceea ce ține de modul de acțiune al fiecăruia. „fiind creștini, vă bucurați de cea mai deplină libertate, cu responsabilitatea personală care rezultă, pentru a interveni, cum vă place mai bine, în probleme de ordin politic, social, cultural etc.”[21].

„Cel care îi iubește pe ceilalți cu caritate este, înainte de toate, drept cu ei. Nu este suficient să spunem că dreptatea nu este străină de caritate, că nu este o cale alternativă sau paralelă cu caritatea: dreptatea este (...) intrinsecă acesteia. Dreptatea este prima cale a carității”[22]. Și invers: lupta pentru binele comun va fi întotdeauna călăuzită de înțelegere și respect. Nu ar avea sens să căutăm dreptatea cu inima împietrită sau să ne bucurăm de ceva obiectiv rău pentru că ne confirmă opinia.

În fața persoanelor apropiate care suferă consecințele unor acțiuni sau ale unor moduri de viață contrare moralei ori care se îndreaptă și vor să se apropie de Dumnezeu sau de un alt stil de viață, singura atitudine posibilă pentru un creștin este însoțirea plină de afecțiune și înțelegere, niciodată un răspuns autocomplăcut care îi privește pe ceilalți de sus. Așa cum Biserica intră în dialog cu lumea pornind de la caritate, noi, din mijlocul lumii, căutăm un dialog deschis tuturor, care să-i includă pe toți și să nu se închidă în fața propunerilor pe care le percepem ca amenințări, ci să știe să primească diferite puncte de vedere, învățând de la ceilalți.

Nici apostolii nu erau un grup uniform. Proveneau din medii diferite, aveau profesii diferite, caractere uneori puțin compatibile, opinii opuse... Dar îi uneau iubirea față de Cristos și misiunea de a duce lumii Vestea cea Bună. Astfel, îmbinând primatul lui Petru și colegialitatea cu propria lor identitate, au împlinit porunca lui Cristos: „Mergeți în toată lumea și predicați Evanghelia la toată făptura” (Mc 16,15).

Promisiunea lui Isus

Această obligație creștină de a-l iubi pe aproapele se împlinește, ca toate celelalte, pornind de la iubirea lui Dumnezeu față de oameni. El este Cel care transformă inimile și reînnoiește lumea: „Caritatea și dreptatea nu sunt doar acțiuni sociale, ci acțiuni spirituale realizate în lumina Duhului Sfânt”[23].

Știm că nu putem dobândi o dreptate perfectă pe pământ și ne bazăm pe dreptatea vieții veșnice. Totuși, acest lucru nu ne determină să neglijăm îndatoririle noastre pământești, pentru că știm că viața veșnică va depinde de efortul pe care l-am făcut aici pentru a trăi acel „Mie Mi-ați făcut” al lui Isus. Sperăm să transformăm lumea, să contribuim la fericirea celor din jurul nostru și să fim astfel și noi fericiți, pentru că auzim de pe buzele lui Isus ceea ce le-a promis într-o zi celor care Îl ascultau: „Fericiți cei cărora le este foame și sete de dreptate, pentru că ei se vor sătura” (Mt 5,6).

[1] Cf. *Catehismul Bisericii Catolice*, nr. 400.

[2] Sfântul Josemaría, *Scrisoarea nr. 3* („Despre misiunea creștinului în viața socială”), nr. 31.

[3] Francisc, *Fratelli tutti*, nr. 57.

[4] Francisc, *Fratelli tutti*, nr. 85.

[5] Fernando Ocáriz, *Scrisoarea din 19.III.2020*, nr. 7.

[6] Aleluia de la Solemnitatea Rusaliilor, ciclul B.

[7] Benedict al XVI-lea, Audiență, 1-II-2012.

[8] Conciliul Vatican II, *Gaudium et spes*, nr. 36.

[9] *Idem*, nr. 75.

[10] Benedict al XVI-lea, *Caritas in veritate*, nr. 2.

[11] Sfântul Josemaría, *Scrisoarea nr. 3*, nr. 37.

[12] Cf. *Catehismul Bisericii Catolice*, nr. 2032; 2420.

[13] *Compendiul doctrinei sociale a Bisericii*, nr. 164.

[14] Cf. *ibidem*, nr. 171.

[15] Cf. *ibidem*, nr. 186.

[16] *Ibidem*, nr. 185.

[17] *Ibidem*, nr. 189.

[18] *Ibidem*, nr. 195.

[19] Benedict al XVI-lea, Audiența generală, 25-IV-2012.

[20] Francisc, *Fratelli tutti*, nr. 181.

[21] Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 11.

[22] Benedict al XVI-lea, *Caritas in veritate*, nr. 6.

[23] Benedict al XVI-lea, Audiența generală, 25-IV-2012.

[Înapoi la cuprins](#)

Mergi și fă și tu la fel (II): O singură inimă și un singur suflet

Încă de la început, discipolii lui Cristos trăiau într-o comuniune atât spirituală, cât și materială. În Faptele Apostolilor se relatează că „stăruiau în învățătura apostolilor și în comuniune, în frângerea pâinii și în rugăciuni” (Fap 2,42); „toți cei care credeau erau împreună și aveau toate în comun” (Fap 2,44), și „frângeau pâinea în case și luau masa împreună cu bucurie și cu inimă curată” (Fap 2,46).

Această atitudine a primilor creștini se manifesta prin acte de solidaritate atât față de frați, cât și față de oamenii din apropiere care se aflau în nevoie. Faptele Apostolilor menționează grija față de orfani și văduve, împărțirea bunurilor celor aflați în nevoie și vindecările miraculoase. Așa cum Isus Își dedicase o mare parte din activitatea Sa publică vindecării paralizicilor, orbilor sau leproșilor, învierii morților, hrănirii celor flămânzi sau eliberării celor posedati, tot astfel și discipolii Săi, împinși de caritatea Duhului Sfânt, au încercat să imite inima milostivă a lui Cristos și să-L recunoască în cei săraci, bolnavi și întemnițați.

Pe măsură ce Biserica s-a maturizat și s-a extins, ea a integrat în mod instituțional grija față de nevoile materiale și spirituale ale bărbaților și femeilor. Sfântul Iustin, în jurul anului 150, descrie adunarea duminicală a credincioșilor (Sfânta Liturghie). Adunarea începe cu amintiri și citirea scrierilor apostolilor sau ale profetilor, urmate de o exhortație a celui care prezidează liturgia și de rugăciuni; apoi sunt oferite pâinea și vinul, iar după consacrarea lor în cadrul rugăciunii de mulțumire sunt împărțite celor prezenți; în cele din urmă are loc ceea ce astăzi am numi colecta: „cei care au și vor, fiecare după libera sa hotărâre, dă ceea ce crede de cuviință, iar cele strânse sunt încredințate celui care prezidează și el îi ajută pe orfani și pe văduve, pe cei care, din cauza bolii sau dintr-un alt motiv, sunt în nevoie, pe cei care sunt în închisori, pe străinii aflați în trecere”[1]. Mai târziu, această grijă individuală s-a concretizat în instituții precum spitalele, orfelinatele, școlile pentru familiile fără resurse sau universitățile.

O chemare la grijă

Papa Francisc și predecesorii săi insistă să nu rămânem indiferenți față de cel care se află în mai mare nevoie și ne îndeamnă să creăm structuri sociale care să contribuie la dezvoltarea demnă a celor mai defavorizați[2]. Dar de ce ar trebui să mă preocup de cei săraci sau, dacă eu însumi sunt sărac, de cel care are mai multă nevoie decât mine? Pentru a fi un creștin coerent, nu este oare suficient ca

viața individuală și privată a fiecăruia să fie cinstită înaintea lui Dumnezeu? Benedict al XVI-lea ne oferă dinainte răspunsul: „cultul plăcut lui Dumnezeu nu este niciodată un act pur privat”[3]; mai mult, „unirea cu Cristos este în același timp unire cu toți ceilalți cărora El li se dăruiește. Nu-L pot avea pe Cristos numai pentru mine; pot să-I aparțin numai în unire cu toți cei care sunt ai Lui sau vor fi ai Lui”[4].

Încă din Geneză, la începutul istoriei omenirii, Dumnezeu pune întrebarea cu privire la „celălalt”: „Cain, unde este fratele tău, Abel?”. Răspunsul lui Cain, „Oare sunt eu păzitorul fratelui meu?”, ascunde, în spatele respingerii acestei responsabilități, vina omorului (cf. Gen 4,9). Întrebarea lui Dumnezeu, explică Papa Francisc, vrea să evidențieze faptul că nu putem „justifica indiferența ca unic răspuns” și deschide calea pentru „a crea o cultură diferită, care să ne orienteze spre depășirea dușmăniilor și spre a avea grijă unii de alții”[5]. Aici sunt cuprinse cele două mari ispite pe care le avem de obicei în relația cu celălalt: răceala indiferenței și exacerbară diferenței.

Adam, Cristos și întreaga omenire

Dimensiunea socială, relațională, a persoanei a fost umbră în ultimele decenii, mai ales în anumite culturi, de individualism, consumism, dispariția legăturilor sau exaltarea subiectivității.

Nu a fost așa în Biserica primară. Mentalitatea iudaică, ce îi caracteriza și pe primii creștini, se deosebea de a noastră într-un aspect esențial: pentru ei, Adam (și, mai ales, Cristos, ca al doilea Adam) nu era doar un om individual, ci și o ființă colectivă care cuprindea, în trupul său, întreaga omenire. În sensul său semitic, omul nu „are” un trup, ci „este” un trup[6]. În ebraică, termenul basar înseamnă carne, dar și ființă vie – carne însuflețită – și ființă umană, inclusiv sufletul. Este folosit în Sfânta Scriptură cu diferite sensuri și este tradus în greacă atât prin sarx (carne), cât și prin sōma (trup). Sensul ebraic include unitatea dintre ființele umane datorită naturii lor comune și relației reciproce: de aceea, Eva este „carne din carnea” lui Adam. În schimb, sōma se referă doar la individ și, în acest sens, subliniază distincția: mai mult decât „avem aceeași carne (natură)”, are sensul „carnea mea (și, prin urmare, viața mea) este diferită de a ta”. Occidentul a moștenit această ultimă accepțiune.

Când Sfânta Scriptură vorbește despre Adam, se referă și la întregul neam omenesc cuprins, într-un anumit fel, în trupul său. „Tot neamul omenesc este în Adam «ca un singur trup al unui singur om»”[7], explică Catehismul, citându-l pe sfântul Toma. De aceea, orice faptă bună a unuia dintre membri contribuie la unitatea întregului trup, în timp ce orice necredincioșie îl dezmembrează, provocând divizarea omenirii. Păcatul strămoșesc, fiind săvârșit de Adam, devine universal, după cum universală este și mântuirea înfăptuită de Cristos. Paul vorbește despre „omul cel vechi” care există în fiecare dintre noi, prin faptul că aparținem neamului omenesc, și care este îngropat prin Botez, atunci când renaștem la o viață nouă în Cristos[8].

În acele prime secole, Părinții Bisericii își manifestau deja concepția despre omenire ca un întreg, ca un singur trup. Ei înțelegeau că, atunci când Adam păcătuiește, întreaga omenire păcătuiește: „toți purtăm numele lui”, afirmă sfântul Irineu de Lyon[9]; „toți am ieșit din Paradis împreună cu Adam, care l-a

lăsat în urma sa”, scrie sfântul Efrem Sirul[10]. Cristos vine să refacă unitatea pierdută în trupul lui Adam, să reunească neamul omenesc: așa cum la Babel omenirea suferă o puternică divizare, în Cristos primim Duhul Sfânt, care face posibil ca noi, creștinii, chiar vorbind limbi diferite, să ne înțelegem, într-o nouă Rusalii[11].

Biserica, Trupul lui Cristos

Atrage atenția cuvintele lui Isus atunci când i Se arată lui Saul pe drumul spre Damasc: „Saule, Saule, de ce Mă persecuți? [...] Eu sunt Isus, pe care tu Îl persecuți” (Fap 9,4-5). Isus înviat Se identifică cu discipolii Săi, iar Saul înțelege că între Isus și Biserică există o unire atât de strânsă, încât formează o unitate, astfel încât a-i persecuta pe discipoli înseamnă a-L persecuta pe Isus Însuși. Această identificare a Bisericii cu Trupul lui Cristos înseamnă că, dacă eu mă pot identifica cu Cristos, iar frații mei în credință se pot identifica și ei cu Cristos, unirea dintre noi este o legătură cu mult mai puternică decât în orice instituție omenească.

Ca un bun evreu, pentru Paul noțiunea de trup se referă la o unitate care transcende individualitatea omului. În Cristos, „prin natura trupului pe care Și l-a însușit, se cuprinde într-un anumit fel întregul neam omenesc”[12]. Întrupându-Se, El nu ia doar un trup omenesc individual, ci, într-un anumit fel, ne asumă pe toți împreună cu Sine, în trupul Său. Astfel, Cristos își îndreaptă mântuirea spre întreaga omenire, astfel încât ea este chemată și făcută capabilă să devină parte a trupului Său, Biserica. Aceasta nu este catolică, universală, pentru că este răspândită pe întregul pământ; era deja catolică în ziua Rusaliilor[13]. Biserica este catolică pentru că se adresează întregii omeniri, care formează un singur trup, cel al lui Adam, dezmembrat prin păcat.

De aici provine dimensiunea socială, de care Biserica nu poate renunța, întrucât este în mod organic una. Este un trup, Trupul lui Cristos (cf. 1 Cor 12,27), și nu o federație de adunări locale. De aceea, dacă un membru al Bisericii suferă într-un anumit fel, împreună cu el suferă și ceilalți[14]. Aceasta înseamnă că vom înțelege ce înseamnă să fim creștini în mod adevărat și deplin în măsura în care ne însușim acest caracter social și trăim în conformitate cu el. Dimpotrivă, atunci când îl ignorăm, încetăm să arătăm adevărata față a Bisericii.

Ispita respingerii

Deși înțelegem această realitate – că toți suntem frați ca descendenți ai lui Adam, în umanitatea noastră, și ca parte a Trupului lui Cristos care este Biserica, prin Botez –, în viața de zi cu zi, de multe ori nu-l recunoaștem pe celălalt ca atare. Uneori sunt primele impresii cele care ne îndepărtează, alteori o judecată formată pe baza unei experiențe îndelungate; uneori apărarea unui bine sau a unui adevăr ne face duri sau sarcastici; alteori fragilitatea sau greșeala din viața altora ne deranjează. Între catolici, opțiuni legitime pot ajunge să-i transforme pe oameni drepecți, buni, implicați, în dușmani aflați în tabere opuse, fie din cauza modului de a participa la Sfânta Liturghie, fie din cauza alegerilor legate de educația copiilor, fie din cauza autorilor pe care îi urmăm mai frecvent. Uneori este nevoie de foarte puțin pentru ca noi, creștinii, să uităm că ceea ce ne unește este ceva mult mai puternic și mai profund decât ceea ce ar putea fi un motiv de dezbinare: defecte de caracter, moduri de a reacționa în fața unui rău moral sau

social, opinii diferite despre cea mai bună modalitate de a evangheliza, opinii în chestiuni politice etc.

C. S. Lewis exprimă acest lucru într-un mod foarte sugestiv, în cunoscuta carte „Scrisori de la un diavol mai bătrân către unul mai tânăr”, în care demonul experimentat îi explică ucenicului că Biserica vizibilă poate fi o „ispită” căreia creștinii i se abandonează cu o uimitoare ușurință. El oferă câteva exemple, pline de finețe și de umor, despre felul în care „pacientului”, un om convertit recent la catolicism, îi este greu să înțeleagă comoara comuniunii în diversitate chiar și în timpul ceremoniilor liturgice: „Pacientul tău, mulțumită Tatălui nostru din Adâncuri, este un prostănac și, cu condiția ca unul dintre vecinii aceia să cânte fals, să poarte cizme care scârțâie, să aibă bărbie dublă sau să se îmbrace extravagant, pacientul va crede cu ușurință că, prin urmare, religia lui trebuie să fie, într-un anumit sens, ridicolă”[15].

În acest sens, relațiile dintre creștini pot învăța multe din fraternitatea umană. Este o experiență universală pentru cel care are frați și surori faptul că, în ciuda unor posibile conflicte, apariția unei probleme externe (hărțuirea la școală, boala unuia dintre părinți, moartea unei persoane dragi...) are de obicei drept reacție imediată uitarea conflictelor minore, cărora le iau locul sprijinul, afecțiunea și apărarea reciprocă. Uneori, chiar și persoane aflate la poli opuși în ceea ce privește ideile lor redescoperă umanitatea celuilalt tocmai din motive de acest fel: pentru că soțul ei este bolnav de cancer, pentru că și-a pierdut locul de muncă, pentru că fiica ei s-a născut prematur. Aceste situații, în care ne confruntăm cu durerea, sunt adesea o ocazie pentru a ne deschide ochii și a vedea că „suntem coresponsabili de îngrijirea lumii, stabilind relații întemeiate pe caritate, dreptate și respect, mai ales depășind boala indiferenței”[16].

Responsabilitatea personală pentru mântuirea tuturor

Considerând omenirea ca o unitate, creștinismul moștenește și de la iudaism concepția sa comunitară despre mântuire[17]. Cu alte cuvinte, credința nu se reduce la „o opțiune individuală făcută în intimitatea credinciosului [...] Prin însăși natura sa, ea se deschide către «noi», se trăiește întotdeauna în comuniunea Bisericii [...] De aceea, cel care crede nu este niciodată singur”[18]. Ceilalți bărbați și femei fac parte din propria noastră viață și devin, de asemenea, parte a responsabilității noastre personale, prin faptul că toți aparținem aceluiași trup. Sunt frați de care avem grijă, cu care ne împăcăm, pe care îi iubim. A fi creștin nu se reduce la conștiința individuală a fiecărui credincios.

Personalitatea noastră va fi cu atât mai puternică, cu cât apartenența noastră la Trupul lui Cristos va fi mai solidă. Nu putem cădea în comoditatea de a gândi că Biserica, în calitate de instituție, este responsabilă să aibă grijă de frați prin organisme sale caritabile, de asistență, educaționale etc., iar mie, simplului credincios botezat, îmi revine doar sarcina de a-mi duce propria viață și pe cea a celor apropiați. „Niciun suflet, niciunul!, nu poate să-ți fie indiferent”, afirmă cu hotărâre sfântul Josemaría[19].

Felul în care înțelegem credința, și în dimensiunea ei socială, are o influență directă asupra modului nostru de a acționa. Prin urmare, a ne concepe propria viață independent de ceilalți nu este coerent cu dimensiunea socială a omenirii, asumată de Cristos.

Acest lucru are consecințe practice directe: Mă simt responsabil pentru ceilalți, pentru ca ei să fie mai fericiți, să se simtă primiți și înțeleși, însoțiți spre Cristos, Calea, Adevărul și Viața? Atunci când îmi apar opiniile, o fac întotdeauna cu o privire și pe un ton care îl recunosc pe celălalt în demnitatea sa umană? Îi văd pe ceilalți ca pe niște frați împreună cu care să construiesc Biserica?

O familie puternică

Lipsa unității în Biserică, fie din indiferență, fie din cauza neînțelegerilor, ne poate aminti de turnul Babel. De această dată, problema nu apare neapărat între vecini, ci poate pe rețelele sociale, prin publicații în mass-media, atacuri lansate de conturi anonime sau texte care ridiculizează alte moduri de a gândi etc. După două milenii de răspândire și creștere a Bisericii, unele aspecte s-au consolidat (teologia, pastorală, evanghelizarea...), dar întâlnim dezbinări, de multe ori chiar în interiorul aceleiași comunități. Între cei care preferă un mod sau altul de a celebra actele liturgice, cei care votează cu partide politice diferite sau cei care susțin modalități diferite de a desfășura evanghelizarea se poate ridica steagul „aceasta este opțiunea cu adevărat catolică”. Sfântul Josemaría avertiza: „Mi se pare că îl aud pe sfântul Paul strigând, când le spune corintenilor: (...) oare Cristos este împărțit? Sau Paul a fost răstignit pentru voi, ori ați fost botezați în numele lui Paul, ca să spuneți: eu sunt al lui Paul, eu al lui Apollo, eu al lui Chefa sau eu al lui Cristos?”[20].

Rănile Trupului lui Cristos dor, pentru că sunt o fractură în ceea ce este cel mai intim identității creștine: suntem chemați să fim membri ai unui Trup, pietre vii care zidesc Biserica... iar misiunea de a evangheliza este afectată de dezbinările dintre cei care ar trebui să colaboreze cu bucurie. Din acest motiv, Biserica nu încetează să ne îndemne să avem grijă de acest aspect, amintindu-ne că suntem chemați să fim „forțe ale unității în Trupul lui Cristos (...). Cu multă umilință și încredere să-L rugăm pe Duhul ca, în fiecare zi, să ne facă în stare să creștem în sfințenia care ne va face pietre vii ale templului pe care El îl zidește chiar acum în lume. Dacă trebuie să fim adevărate forțe ale unității, (...) să iertăm ofensele suferite și să stăpânim orice sentiment de mânie și de confruntare”[21].

Atunci când ne preocupăm de ceilalți, întărim Biserica și întreaga omenire și, mai presus de toate, contribuim la zidirea Bisericii, făcând posibilă misiunea ei de a duce mesajul lui Cristos celor care ne înconjoară, așa cum au făcut primii creștini: „toți s-au umplut de Duhul Sfânt și vesteau cu îndrăzneală cuvântul lui Dumnezeu” (Fap 4,31), deoarece „mulțimea celor care au crezut era o singură inimă și un singur suflet” (Fap 4,32).

[1] Sfântul Iustin, *Prima Apologie*, 67.

[2] Cf. Francisc, *Fratelli Tutti*, nn. 116, 137, 168-169, 179, 183, 186.

[3] Benedict al XVI-lea, *Sacramentum caritatis*, nr. 83.

[4] Benedict al XVI-lea, *Deus caritas est*, nr. 14.

- [5] Francisc, *Fratelli Tutti*, nr. 57.
- [6] Cf. Rom 12,4-5; 1 Cor 10,17; 1 Cor 12,13.
- [7] *Catehismul Bisericii Catolice*, nr. 404; cf. Sfântul Toma de Aquino, *Quaestiones disputatae de malo*, 4, 1.
- [8] Cf. Francisc, Audiența generală, 9.V.2018; Ef 4,20-24.
- [9] Sfântul Irineu, *Împotriva ereziilor*, III, 23, 2.
- [10] Sfântul Efrem Sirul, *Imnul* 49.
- [11] Cf. Ioan Paul al II-lea, Audiența generală, 29.VII.1998.
- [12] Cf. Ilarie de Poitiers, In Mt. 4,12.
- [13] Cf. De Lubac, *Catolicismul*, 37-38.
- [14] Cf. *Lumen Gentium*, nr. 7.
- [15] C. S. Lewis, *Scrisori de la un diavol mai bătrân către unul mai tânăr*, Rialp, Madrid, 2015, 20-21.
- [16] Fernando Ocáriz, „Să ne lărgim inima”, în *Be to care*, 29.IX.2022.
- [17] Cf. De Lubac, *Catolicismul*, p. 46.
- [18] Francisc, *Lumen Fidei*, nr. 39.
- [19] Sfântul Josemaría, *Brazdă*, nr. 951.
- [20] Sfântul Josemaría, *Scrisoarea* nr. 4, nr. 19 (1 Cor 1,13).
- [21] Benedict al XVI-lea, *Omilie*, 19.IV.2008.

[Înapoi la cuprins](#)

Mergi și fă și tu la fel (III): În prima linie a transformării lumii

O privire rapidă asupra oricărei rețele de socializare sau asupra oricărei pagini de știri de pe internet ne face să constatăm două lucruri: că există multă suferință în lume și, tocmai de aceea, că există numeroase apeluri la construirea unei societăți mai bune. Uneori, vocile care lansează aceste apeluri par să fie în armonie; alteori pot fi discordante și pot cere lucruri diferite sau chiar opuse. Cu toate acestea, dorința de a face ceea ce este drept, conștiința unei vulnerabilități colective și convingerea că trebuie să avem grijă unii de alții definesc, fără îndoială, sensibilitatea contemporană.

A-L urma pe Cristos înseamnă să ne preocupe lumea și problemele ei. Dacă, într-adevăr, „binele, ca și iubirea, dreptatea și solidaritatea, nu se ating o dată pentru totdeauna”, ci „trebuie cucerite în fiecare zi”^[1], fiecare dintre noi trebuie să se întrebe: Cum pot contribui la aceasta? Care este rolul meu?

Un apel de a simți lumea ca fiind a noastră

Dacă ne oprim să reflectăm, lumea este a noastră într-un dublu sens. Pe de o parte, am fost chemați să o *co-creăm*, iar pe de altă parte, să o *co-răscumpărăm*. Universul, creat în „*stare de drum*” (Catehismul Bisericii Catolice, 302), i-a fost încredințat omului pentru ca, prin munca sa, să colaboreze la desăvârșirea creației (Gen 1,28). În același timp, lumea este rănită de păcat și, de aceea, suferința este prezentă în ea. Acest lucru mișcă inima lui Cristos. În Evanghelie vedem cum, atunci când vede mulțimile de bolnavi, „i s-a făcut milă de ei, pentru că erau chinuți și abătuți, ca niște oi care nu au păstor” (Mt 9,36), și le vindeca bolile. Din nou se înduioșează în fața celor care l-au urmat timp de mai multe zile și nu mai aveau ce să mănânce (cf. Mt 15,32) și îi îndeamnă pe discipolii Săi să caute un remediu, făcându-i responsabili de ceilalți: „Dați-le voi să mănânce!” (Lc 9,13). Cu puținul pe care îl găsesc discipolii, Isus săvârșește minunea înmulțirii pâinilor și a peștilor. În fața suferinței sau a lipsei, Isus se înduioșează și răspunde în mod activ. Vine în întâmpinarea nevoilor materiale, având mereu ca scop să ajungă la suflete și să le conducă la viața veșnică (cf. In 6). Și, așa cum Tatăl L-a trimis pe El, și El ne trimite pe noi să colaborăm la răscumpărarea Sa (In 20,21; Mt 28,18-20).

Cu alte cuvinte, efortul creștin de a promova solidaritatea are un motiv mai înalt decât simpla dorință de a pune capăt suferinței sau de a o alina. Acest lucru este bun și nobil, dar inima lui Cristos cere mai mult: „Prin aceasta vor recunoaște toți că sunteți discipolii Mei: dacă aveți iubire unii față de alții” (In 13,35). Un fiu al lui Dumnezeu știe că motivația cea mai profundă pentru acțiunea socială se

întemeiază pe iubirea lui Dumnezeu față de lume și față de întreaga omenire și pe faptul că am fost chemați să-i redăm lumea lui Dumnezeu Tatăl, în Cristos, Fiul Său: „Suntem avertizați că nu-i folosește la nimic omului să câștige lumea întreagă dacă se pierde pe sine însuși. Totuși, așteptarea unui pământ nou nu trebuie să slăbească, ci mai degrabă să stimuleze preocuparea de a desăvârși acest pământ, unde crește trupul noii familii umane, care poate, într-un anumit fel, să anticipeze o licărire a veacului nou”^[2].

Virtuți esențiale pentru a sluji societatea

Chemarea de a transforma lumea nu poate rămâne o idee abstractă. A avea grijă și a iubi implică întotdeauna acțiune: dreptatea, solidaritatea și caritatea sunt virtuți care trebuie trăite. Fiecare dintre ele desăvârșește un aspect diferit al deciziilor și activităților pe care le desfășurăm în relația cu ceilalți. Și fiecare dintre ele poate fi trăită în două domenii foarte largi: strădania noastră de a *înnoi sistemele și structurile* din mediile noastre sociale și *întâlnirile cu oamenii*.

Definiția clasică a dreptății este „obiceiul care ne permite să-i dăm fiecăruia ceea ce i se cuvine”^[3]. Este o virtute pe care o putem trăi pe un plan orizontal, cu colegii noștri, sau pe unul vertical, fie că avem autoritate asupra unui grup de persoane, fie că nu o avem. Un element esențial pentru a trăi această virtute este să ne deprindem să recunoaștem ceea ce le datorăm celorlalți în virtutea relației noastre cu ei. Putem, mai întâi, să reflectăm asupra modului în care trăim dreptatea la locul de muncă, îndeplinindu-ne bine și cu integritate munca. Dacă avem autoritate, vom dori să căutăm cu adevărat binele persoanelor de care suntem responsabili, nu doar propriul nostru folos. Totuși, dacă luăm în serios faptul că Dumnezeu ne-a încredințat lumea, vom vedea că activitatea noastră nu se limitează la cercul imediat al muncii și familiei. Am putea lua în considerare participarea la alte proiecte sau alăturarea la inițiative în afara celor pe care le desfășurăm deja, pentru *a favoriza ca și ceilalți membri ai societății să poată ajunge la condiții de viață demne*.

Ca virtute, solidaritatea scoate în evidență interdependența noastră. Dacă dreptatea recunoaște că fiecare persoană merită anumite bunuri, solidaritatea recunoaște unitatea noastră cu ceilalți: avem aceeași natură umană. Ea constă, de aceea, în „hotărârea fermă și perseverență de a se angaja pentru binele comun”^[4], adică în „a gândi și a acționa în termeni de comunitate”^[5]. Pe de o parte, exercitarea concretă a acestei virtuți este asemănătoare celei a dreptății: prin munca și proiectele noastre intervenim asupra unor aspecte ale societății, astfel încât orașul în care trăim sau comunitatea în care ne desfășurăm activitatea să fie locuri în care fiecare persoană să-și poată atinge deplinătatea. Pe de altă parte, solidaritatea înseamnă și să dedicăm timp pentru a împărtăși suferința, nu doar pentru a o înfrunța. Poate că unii dintre noi preferă să lupte public pentru o anumită cauză și, de exemplu, se străduiesc să sensibilizeze opinia publică în privința sănătății mintale și a siguranței psihologice în familii. Alții vor prefera să manifeste solidaritatea într-un mod mai discret, de la om la om, de exemplu vizitând persoane în vârstă sau bolnave, fără să publice acest lucru pe rețelele de socializare. Solidaritatea este deosebit de sensibilă la vulnerabilitate și suferință: „izvorăște din conștiința de a fi responsabili de fragilitatea celorlalți, căutând un destin comun” și „se exprimă în mod concret prin slujire”^[6].

Dreptatea și solidaritatea creștină se întemeiază însă pe ceva mai înalt decât recunoașterea umanității noastre comune. Prin credință, vedem că avem în comun o origine divină și umană și un destin comun^[7]. Am fost creați de un Dumnezeu care ne iubește și descindem din Adam și Eva. Mai mult: suntem destinați fericirii lui Dumnezeu în Cristos, scop pe care îl atingem fiind încorporați într-un Trup, Biserica. Pe scurt, există o unitate reală între toate persoanele, o unitate care se actualizează prin iubire. Dreptatea și solidaritatea își găsesc adevăratul sens numai atunci când știm că, în ultimă instanță, în viața omenească, iubirea — caritatea — este cea care ne face responsabili de dezvoltarea celuilalt, în această viață și în vederea celei viitoare.

De fapt, caritatea ne unește mai întâi și mai presus de toate cu Dumnezeu^[8]. Un mod concret în care această realitate se reflectă în acțiunea noastră socială este acela de a ne asigura că obiectivele, planurile și proiectele noastre sunt întotdeauna coerente cu Evanghelia, chiar și atunci când nu au o legătură explicită cu ea. Mai mult, atunci când ne implicăm în activități în favoarea celorlalți, nu trebuie să pierdem din vedere faptul că unirea cu Dumnezeu, harul Său, este cea care face posibilă iubirea noastră față de aproapele. Prin caritate, îl considerăm pe celălalt „ca pe unul cu noi înșine”, iar această atenție afectivă „provoacă orientarea spre căutarea gratuită a binelui său”^[9]. Dacă ne raportăm astfel la ceilalți, putem să ne apropiem de ceea ce papa Francisc numește „prietenie socială”: o iubire și o fraternitate care nu exclud pe nimeni, trec dincolo de frontiere și pot constitui o bază solidă pentru orașe și țări^[10].

Fiecare dintre noi se află în medii și circumstanțe diferite. În plus, fiecare societate și grupurile care o alcătuiesc diferă de la o țară la alta, astfel încât modalitățile concrete de a trăi dreptatea, solidaritatea și caritatea vor avea o infinitate de forme. Cu toate acestea, există pași concreți pe care cu toții îi putem lua în considerare, pentru a deveni acel fel de persoane care, prin aceste virtuți, vor fi agenți ai schimbării.

Să ne transformăm continuu pentru a schimba lumea

Primul pas este să ne cultivăm capacitatea de a percepe situațiile de nevoie. Pentru a exercita orice virtute, mai întâi trebuie să-mi dau seama în ce situație mă aflu: în cazul de față, în fața unei probleme sociale. Poate că obiectivul meu este unul restrâns, deoarece viața de zi cu zi și cercul meu imediat de acțiune mă absorb. Poate că știu, în teorie, că există multe probleme în lume, dar nu m-am oprit să le examinez îndeaproape. Poate că m-am obișnuit să reacționez cu tristețe când văd sau aud știri rele, dar niciodată nu m-am întrebat dacă aceste situații mă pot interpela și dacă eu pot răspunde. Toate acestea m-ar putea face mai puțin sensibil la nevoile celor care îmi sunt aproape.

Hotărârea de a cultiva această sensibilitate poate însemna să citesc mai multe știri, să fiu atent pe drumul spre serviciu sau să mă uit la avizierul — fizic sau de pe vreo rețea de socializare — al parohiei mele. În orice societate există cel puțin un sector care are nevoie de dreptate, solidaritate și caritate: persoanele în vârstă pe care nu le vizitează nimeni; bolnavii aflați în fază terminală; cei care nu au acces la hrană, apă sau o locuință demnă; persoanele cu dizabilități și familiile care au grijă de ele (sau cei care le abandonează). Cei care suferă de boli mintale; copii sau adulți care nu au acces la educație; comunități — poate autohtone sau de imigranți — marginalizate. Persoanele fără adăpost sau refugiații. Persoanele

care suferă din cauza violenței domestice sau a abuzurilor, victimele dezastrelor naturale. Lucrătorii supuși unor condiții de muncă inumane, deținuții sau cei care trăiesc în zone de conflict ori într-un climat de insecuritate ridicată. Mamele singure — sau tații singuri; cei care suferă din cauza bullyingului sau a altor forme de hărțuire; victimele dependenței de droguri sau de jocurile de noroc. Cei care nu au acces la cultură, sport sau artă, persoanele abandonate din punct de vedere social, copiii străzii... Enumerarea acestor situații ne ajută să vedem că nu duc lipsă de ocazii de a colabora.

De aceea, următorul pas este să ne angajăm să acționăm, nu doar să simțim. În lumea noastră, riscăm să rămânem pasivi în fața unui flux constant de informații. Solidaritatea adevărată nu ne conduce doar să simțim compasiune pentru nenorocirile pe care le vedem prezentate, ci și să alinăm suferința ori de câte ori putem. Este imposibil să rezolvăm toate problemele, dar poate că putem studia cum să contribuim la o societate mai dreaptă sau cum să dedicăm o parte din timpul nostru unui proiect social, poate chiar împreună cu prietenii sau familia. Dacă problemele de mare amploare par să fie dincolo de posibilitățile noastre (deși cine știe, poate că nu pentru toți), poate putem ajuta printr-o donație către o organizație pe care o cunoaștem.

Dacă hotărâm să ne implicăm într-o activitate civică, un alt obicei important este să gândim și să planificăm un impact semnificativ, chiar dacă este vorba despre ceva precum o zi dedicată ajutorării într-un centru pentru persoane cu dizabilități. Pentru cei care sunt limitați la activități pe termen scurt, ar fi păcat să ofere soluții sub forma unor „pansamente” sau urmărind doar un sentiment de satisfacție ori de ușurare. Iar pentru cei care pot desfășura inițiative pe termen lung, este important să evite crearea unei dependențe permanente de aceste ajutoare. Putem realiza lucruri foarte bune dacă identificăm clar obiectivele pe care ni le propunem în timpul pe care îl avem la dispoziție: în această vizită de o zi la un centru de primire pentru persoane cu dizabilități, îi învățăm pe voluntarii noștri să afirme demnitatea personală a acestora și subliniem valoarea pe care o are compania oferită lor. De asemenea, putem desfășura proiecte bune dacă studiem cu seriozitate problema cu care ne confruntăm, pentru a ajunge la rădăcina ei, astfel încât intervențiile pe care le concepem să-i capaciteze pe cei pe care îi ajutăm, oferindu-le instrumente și competențe prin care, în cele din urmă, să se poată ajuta singuri. În loc, de exemplu, să construim case pentru comunități sărace, îi putem implica pe oameni, astfel încât să se simtă cu adevărat stăpâni pe propriile locuințe și să se angajeze într-un program de formare care să-i pregătească pentru muncă, pentru a putea menține un mediu sănătos și demn de om.

Papa Francisc ne spune că solidaritatea este „mult mai mult decât câteva acte sporadice de generozitate [...]. Înseamnă și să luptăm împotriva cauzelor structurale ale sărăciei, ale inegalității, ale lipsei locurilor de muncă, de teren și de locuințe, ale negării drepturilor sociale și de muncă. Înseamnă să înfruntăm efectele distrugătoare ale Imperiului banilor. [...] Solidaritatea, înțeleasă în sensul său cel mai profund, este un mod de a face istorie [...]”^[11].

Să ne lărgim zona de confort

A fi un agent al dreptății, solidarității și carității nu se reduce la atitudinea noastră personală. Există cel puțin alte două domenii în care putem crește ca creștini.

Atunci când ne implicăm în problemele din jurul nostru, întâlnim, cu siguranță, mai mulți oameni care împărtășesc aceeași pasiune pentru schimbarea lumii, dar ale căror idei sau stiluri de viață poate că nu sunt inspirate de credința în Cristos. Cu toate acestea, acest lucru nu înseamnă că nu putem împărtăși obiective comune, cu adevărat umane. Poate că un mod foarte concret de a trăi solidaritatea și caritatea este să îndrăznim să dialogăm cu cei care gândesc diferit de noi, pentru a găsi o modalitate de a lucra împreună, în loc să lucrăm unii împotriva altora. Poate că efortul pentru dreptate va avea rezultate mai bune dacă încercăm să depășim polarizarea, o problemă deosebit de relevantă în epoca noastră, atât *online*, cât și față în față. Mai întâi trebuie să ascultăm și să dialogăm, pentru a găsi ceea ce ne unește și, astfel, să obținem un bine mai mare pentru cei care suferă cel mai mult în societatea noastră.

În cele din urmă, putem îndrăzni să facem de fiecare dată încă un pas. De exemplu, pornind de la încercarea de a trăi dreptatea la locul de muncă, ne putem întreba ce impact are compania sau instituția noastră asupra comunității în care își desfășoară activitatea. Apoi ne putem gândi dacă am putea colabora la o inițiativă socială în afara domeniului profesional. Iar mai târziu putem implica și alte persoane. Dacă alegem o nevoie căreia vrem să-i răspundem, dacă ne angajăm să acționăm și planificăm soluții pe termen lung, atunci dreptatea, solidaritatea și caritatea vor putea configura și realitatea din jurul nostru.

A-L vedea pe Cristos în fiecare persoană

Privim lumea noastră imperfectă și vedem că posibilitățile de transformare sunt inepuizabile. Desigur, este mult de lucru, iar aici am prezentat câteva obiceiuri care ne ajută să desfășurăm în mod eficient acțiunea socială și să oferim soluții reale problemelor pe care le vedem. Dar există ceva care trebuie să ocupe un loc prioritar în mintea și inima unui fiu al lui Dumnezeu: adevărata misiune a creștinului în lume nu constă doar în rezolvarea problemelor, ci în *a-i reda fiecărei persoane valoarea*.

Cu alte cuvinte, eficiența este importantă, dar trebuie să mergem mai departe. Am putea reuși să organizăm și să menținem un program de alimentație și educație și, astfel, să acoperim nevoile de bază ale copiilor dintr-o comunitate aflată în situație de risc; am putea reuși, de asemenea, să creăm un angajament solidar din partea celor care colaborează la program. Dar dacă cei pe care îi ajutăm sunt pentru noi doar un grup anonim, simpli „beneficiari”, dacă îi privim ca pe niște rezultate care ne oferă măsura succesului programului sau dacă rămânem la sentimentul nostru de satisfacție în fața unei fapte bune..., atunci nu am ajuns la inima Evangheliei. Dreptatea și solidaritatea nu pot fi separate de adevărata caritate, care ne permite să-L vedem pe Cristos în ceilalți.

Aceasta înseamnă, de exemplu, ca în orice activitate la care participăm sau în felul nostru de a ne comporta să încercăm să ne concentrăm asupra persoanelor: „Generalizarea remediilor sociale [...] — care fac posibil astăzi să se

obțină rezultate umanitare la care în alte vremuri nici nu se visa — nu va putea înlocui niciodată tandrețea eficientă — umană și supranaturală — a acestui contact imediat, personal, cu aproapele”^[12]. Încercăm să fim conștienți de felul în care îi privim pe cei pe care îi ajutăm, să știm cine sunt și nu doar de ce au nevoie, pentru că o persoană este cu mult mai mult decât ceea ce îi lipsește.

În timpul în care suntem în contact cu cei pe care îi ajutăm, intrăm în nevoile și în suferința lor, oferind grijă și nu un realism rece sau indiferent^[13]. Acest lucru aduce adevărată alinare, un contact uman care este la fel de prețios ca alinarea materială. Împărtășim cu ei timpul, atenția și prezența noastră, făcând prezent — pentru ei și pentru noi — pe Cristos. Astfel le oferim acel „dar sincer de sine” care este adevărata noastră împlinire^[14]. Nu doar îl iubim pe aproapele, ci „devenim” aproapele fiecăruia, așa cum ne-a cerut Cristos să facem^[15].

[1] Francisc, Enciclica *Fratelli Tutti*, nr. 11.

[2] Conciliul Vatican al II-lea, *Gaudium et Spes*, nr. 39.

[3] „...dreptatea este deprinderea potrivit căreia cineva, cu voință constantă și perpetuă, îi dă fiecăruia dreptul său. Iar această definiție este aproape identică cu cea pe care o formulează Filosoful în V Ethic., spunând că dreptatea este deprinderea potrivit căreia se spune că cineva este activ în alegerea a ceea ce este drept”: *Summa Theologica*, II-II, Q. 58, Art. 1 co.

[4] *Compendiul Doctrinei Sociale a Bisericii*, nr. 193.

[5] *Fratelli Tutti*, nr. 116.

[6] *Fratelli Tutti*, nr. 115.

[7] Cf. Enciclica *Laudato si'*, nr. 202.

[8] *ST* II-II, Q. 26, Art. 1 co. și Art. 2 co.

[9] *Fratelli Tutti*, nr. 93.

[10] Cf. *Fratelli Tutti*, nn. 94, 99.

[11] *Fratelli Tutti*, nr. 116.

[12] Sfântul Josemaría, *Scrisoarea* din 24-X-1942, nr. 44.

[13] Cf. Fernando Ocáriz, *Scrisoarea* din 14-II-2017, 31.2.

[14] Cf. *Gaudium et Spes*, nr. 24: „[Isus] sugerează o anumită asemănare între unirea Persoanelor divine și unirea fiilor lui Dumnezeu în adevăr și în caritate. Această asemănare arată că omul, singura creatură pământească pe care Dumnezeu a iubit-o pentru ea însăși, nu-și poate găsi propria împlinire decât în dăruirea sinceră de sine celorlalți”.

[15] Cf. *Fratelli Tutti*, nr. 81: „Propunerea este aceea de a fi prezenți în fața celui care are nevoie de ajutor, indiferent dacă face parte sau nu din propriul nostru cerc de apartenență. În acest caz, samariteanul a fost cel care s-a făcut aproapele evreului rănit. Pentru a deveni aproape și prezent, el a trecut dincolo de toate barierele culturale și istorice. Concluzia lui Isus este o cerință: «Mergi și fă și tu la fel» (Lc 10,37). Cu alte cuvinte, ne îndeamnă să lăsăm deoparte orice diferență și, în fața suferinței, să devenim aproapele oricui. Atunci nu mai spun că am «aproapele» pe care trebuie să-l ajut, ci mă simt chemat să devin eu însumi aproapele celorlalți”.

[Înapoi la cuprins](#)

Mergi și fă și tu la fel (IV): Fii recunoscători

Planul creator

Începutul cărții Genezei scoate în evidență puterea universală și nelimitată a lui Dumnezeu, căci numai El are stăpânire absolută asupra tuturor lucrurilor și o exercită pentru a da naștere vieții. În contextul creației, Dumnezeu îi încredințează primei perechi umane, creată după chipul și asemănarea Sa, misiunea de a supune pământul și de a stăpâni peste orice ființă vie (cf. Gen 1,26-29). Cuvântul ebraic „chip” folosit în text înseamnă statuie, sculptură sau reprezentare și se referea, de asemenea, la imaginile zeilor care prezidau templele (cf. Ez 7,20; 16,17; 2Rg 11,18; Num 33,52). Astfel, la fel cum regii din acea vreme își ridicau imagini pentru a-și marca stăpânirea în ținuturi îndepărtate, Adam a fost așezat pe pământ ca imagine a lui Dumnezeu și reprezentant al suveranității Sale.

În cea de-a doua relatare, Adam primește însărcinarea de a da nume animalelor. A numi ceva înseamnă a supune obiectul numit unei ordini care determină, într-un anumit sens, locul pe care trebuie să-l ocupe în lume. Adam participă la autoritatea divină și a fost desemnat reprezentant al lui Dumnezeu pe pământ, guvernând în numele suveranului divin. Dumnezeu, la rândul Său, acceptă numele date de Adam creaturilor. Omul exercită, așadar, o stăpânire asupra creației, iar exercitarea acestei stăpâniri înseamnă că destinul cosmosului este legat de libertatea umană, prin însuși planul creator.

Relatarea creației și faptul că stăpânirea omului depinde de stăpânirea lui Dumnezeu și participă la aceasta pot părea o realitate oarecum îndepărtată, care nu are o influență practică asupra vieții cotidiene a creștinului. Cu toate acestea, „în Crezul lui Israel, a afirma că Dumnezeu este Creator nu înseamnă doar exprimarea unei convingeri teoretice, ci și înțelegerea orizontului originar al acțiunii gratuite și milostive a Domnului în favoarea omului. El, într-adevăr, dă în mod liber existență și viață tuturor celor care există”^[1]. Principiul creației divine a tuturor lucrurilor, manifestat de multe ori în Sfânta Scriptură – în special în cartea Genezei –, ne oferă o cheie pentru a înțelege realitatea și a acționa în consecință: recunoștința care izvorăște din gratuitatea iubirii lui Dumnezeu.

„Îți mulțumesc, Tată”

Recunoștința constă în dispoziția adecvată a voinței de a recunoaște și de a răspunde unui bine primit. Ea nu implică doar sentimente de apreciere sau recunoaștere, ci și un răspuns practic, care conduce la cuvinte sau acțiuni ce o exprimă. Prin urmare, recunoștința implică o privire capabilă să recunoască

binele primit și, în același timp, conduce la o acțiune coerentă cu această convingere.

În Evanghelie găsim adesea referiri la atâtea persoane care au avut atenții față de Isus, de la cei care au avut grijă de familia Sa la Betleem (păstorii, magii), până la cei care au făcut puțin mai ușor de suportat Calvarul și Crucea (Simon din Cirene, tâlharul cel bun, Iosif și Nicodim, femeile care o însoțeau pe Maria...). Persoane care aveau să primească o privire, un zâmbet sau câteva cuvinte de recunoștință din partea lui Isus.

În Evanghelie, „mulțumirea” lui Isus care răsună cu cea mai mare forță este aceea pe care I-o adresează Tatălui Său: „Îți mulțumesc, Tată, Doamne al cerului și al pământului, pentru că ai ascuns acestea celor înțelepți și învățați și le-ai revelat celor mici” (Mt 11,25). „Acestea”, înțelepciunea lui Dumnezeu pe care Isus ne-o învață, reprezintă, asemenea creației, o cunoaștere a lui Dumnezeu și a lumii accesibilă tuturor. Este un limbaj mai ușor de înțeles pentru „cei mici”, cei care privesc lumea cu simplitate și fără prejudecăți și sunt conștienți că au primit totul.

O privire și o inimă recunoscătoare

Așa cum amintește *Compendiul doctrinei sociale a Bisericii*, „atitudinea care trebuie să-l caracterizeze pe om față de creație este, în esență, cea a recunoștinței și a recunoașterii: lumea, într-adevăr, orientează spre misterul lui Dumnezeu, care a creat-o și o susține [...]. Lumea se prezintă privirii omului ca o urmă a lui Dumnezeu, un loc în care se revelează puterea Sa creatoare, providențială și răscumpărătoare”^[2].

Pornind de la credința sa în creație și de la privirea sa recunoscătoare, creștinul este chemat să-și modeleze acțiunile potrivit acceptării recunoscătoare a darurilor divine. În exercitarea libertății sale, omul poate opta pentru o atitudine de putere autonomă, excluzând stăpânirea divină, sau, dimpotrivă, poate alege să aprecieze realitatea ca pe un dar, întărindu-și astfel dependența adoratoare de Dumnezeu. În primul caz, lucrurile create sunt considerate obiecte care pot fi manipulate și posedate în mod arbitrar, în timp ce în al doilea sunt tratate ca daruri și, prin urmare, sunt primite, admirate, înțelese, savurate, împărtășite și, mai presus de toate, raportate la Dumnezeu, de la care provin. Orice decizie umană, oricât de concretă sau de lipsită de importanță ar părea, implică în ultimă instanță acceptarea recunoscătoare a darurilor lui Dumnezeu sau respingerea lor.

Poate că ne vin în minte atâtea exemple din viața de zi cu zi: sărbătorirea unei ocazii speciale cu rudele și prietenii, o reușită în viața noastră profesională, ocazia unei noi experiențe, bucuria de a împărtăși un anumit talent... De fapt, darurile divine, în sens larg, cuprind întreaga realitate pe care am primit-o, inclusiv universul material și relația cu ceilalți.

Acceptarea recunoscătoare a acestor daruri se manifestă în mod deosebit în acceptarea și primirea celui alt ca dar: „Creată după chipul și asemănarea lui Dumnezeu (cf. Gen 1,26) și așezată în universul vizibil pentru a trăi în societate (cf. Gen 2,20.23) și a stăpâni pământul (cf. Gen 1,26.28-30), persoana umană este chemată încă de la început la viața socială: «Dumnezeu nu l-a creat pe om ca pe o

„ființă solitară”, ci l-a voit ca pe o „ființă socială”. Viața socială nu este, așadar, exterioară omului, care nu poate crește și nu-și poate realiza vocația decât în relație cu ceilalți»”^[3]. Consecința acceptării recunoscătoare a celuilalt este grija față de ceilalți, care trece prin preocuparea pentru binele comun și edificarea acestuia.

A-l primi pe celălalt ca dar: o invitație la binele comun

Papa Francisc amintește că ecologia integrală – concept strâns legat de grija față de creație, înțeasă nu doar ca natură, ci și în dimensiunea sa umană și socială – este inseparabilă de noțiunea de bine comun, în măsura în care acest principiu îndeplinește un rol central și unificator în etica socială. Dedicarea noastră pentru a păstra și a îngriji creația va fi cu atât mai autentică, cu cât se va orienta spre promovarea binelui comun, înțeles ca „totalitatea condițiilor vieții sociale care permit asociațiilor și fiecăruia dintre membrii lor să-și atingă într-un mod cât mai deplin și mai ușor propria perfecțiune”^[4], adică dezvoltarea umană integrală și durabilă.

Atunci când ne confruntăm cu problemele celorlalți sau ale comunității în care trăim, ca și creștini ar trebui să simțim neliniștea de a merge în întâmpinarea lor: atunci suntem chemați să răspundem cu responsabilitatea și generozitatea celui care caută în mod efectiv binele tuturor oamenilor. Idealul binelui comun – care nu este ceva abstract, ci are un conținut foarte concret – se prezintă atunci ca o chemare adresată tuturor membrilor societății de a colabora potrivit propriilor capacități și de a depăși interesele lor particulare. Aceasta implică să nu ne lăsăm conduși exclusiv de propriile interese, ci să ținim spre un orizont luminat de caritate, care se exprimă prin deschiderea față de ceilalți și prin capacitatea de a armoniza diferitele aspecte – familiale, sociale, politice, culturale, tehnice etc. – care caracterizează o societate complexă precum a noastră.

În această perspectivă se află conștiința demnității infinite a fiecărei persoane umane, dincolo de orice împrejurare și în orice stare sau situație; și conștiința că, de aceea, ordinea lucrurilor trebuie să fie subordonată ordinii persoanelor și nu invers, așa cum Însuși Domnul a dat de înțeles atunci când a spus că sâmbăta a fost făcută pentru om, nu omul pentru sâmbătă (cf. Mc 2,27). Această ordine, întemeiată pe adevăr și însuflețită de caritate, conturează obiectivul prioritar al binelui comun: o societate care vrea să fie în slujba ființelor umane la toate nivelurile.

O manifestare a acestei provocări o întâlnim, de exemplu, în impactul tehnologiei. Nu putem ignora semnele timpului prezent, în care relațiile sociale au devenit mai complexe datorită ușurinței și rapidității comunicării, transportului și atâtor alte mijloace tehnologice care introduc noi stiluri de viață și forme de asociere interpersonală. Aceste mijloace aduc cu ele o anumită ambiguitate, în care progresul în general este însoțit de posibilitatea unor riscuri pentru demnitatea și dezvoltarea umană. Impactul inovațiilor poate da naștere atât unor inițiative solidare, cât și dramei conflictelor și diviziunilor, în funcție de atitudinea adoptată; poate duce la reconectarea cu oamenii sau la o relație mai superficială cu ei; la învățare sau la dependență; la exploatarea persoanei sau la noi posibilități de dezvoltare... A primi creația în acest caz înseamnă a apăra respectul față de persoană ca atare, atât în scop, cât și în mijloace, și a ne lăsa

călăuziți de principii etice, nu eficientiste.

A edifica binele comun în comuniune

Este necesar ca fiecare dintre noi să-și asume partea sa în binele comun, adică să oferim ceea ce am fost chemați să facem în această lume, ceea ce numai noi putem oferi, pentru că nimeni nu ne poate înlocui în această misiune. Această atitudine se opune unei poziții pasive, unei indiferențe comode sau unui individualism închis în căutarea propriei bunăstări, pentru că implică un angajament continuu și disponibilitatea de a ne complica viața pentru a colabora la formarea unui mediu de comuniune. „Pentru că una este să ne simțim obligați să trăim împreună și cu totul alta este să apreciem bogăția și frumusețea semințelor vieții comune pe care trebuie să le căutăm și să le cultivăm împreună”^[5].

În aspectul său dinamic, binele comun se realizează în activitățile obișnuite ale fiecărui cetățean. În definitiv, condițiile sociale se stabilesc prin relațiile personale și prin muncă, care pot contribui la o ordine socială, juridică și a serviciilor solidă sau o pot prejudicia (care adesea coincide cu drepturile umane fundamentale, precum alimentația, locuința, transportul...). Pentru aceasta, este esențial să ne îndeplinim cu excelență îndatoririle zilnice, ducându-le la îndeplinire cu competență și pasiune. Cum putem face aceasta? Informându-ne și dezvoltând o conștiință mai profundă asupra realității care ne înconjoară, fără a cădea în capcana resemnării sub pretextul că acțiunile noastre nu au nicio repercusiune. Cristos Însuși pune ca măsură a judecății Sale acțiuni mici (a da de mâncare, a da de băut, a îmbrăca...) făcute unor oameni mici (frații Mei cei mai mici) (cf. Mt 25,31-46).

Pe de altă parte, magisteriul Bisericii a reiterat mereu chemarea creștinilor de a participa și de a-și asuma responsabilități în viața publică. Constatarea că avem nevoie de o comunitate mai largă ar trebui să ne determine să ne unim forțele pentru a promova mai bine binele comun în comuniune cu ceilalți. În acest sens, Isus ne oferă exemplul bunului samaritean (cf. Lc 10,25-37) care, prin acțiunile sale, ne-a făcut să înțelegem că „existența fiecăruia dintre noi este legată de cea a celorlalți: viața nu este timp care trece, ci timp al întâlnirii”^[6].

Din toate aceste aspecte luate împreună, se naște ceea ce putem numi dimensiunea intrinsecă a binelui comun, care înseamnă, în esență, a trăi bine în comunitate. Cu alte cuvinte, nu este suficient să facem binele *celorlalți*, ci trebuie să vrem să facem binele *împreună cu ceilalți*. Solidaritatea merge dincolo de responsabilitatea personală într-un angajament concret: ea conduce la dorința de a fi împreună cu ceilalți și de a lucra împreună cu ei pentru a-i ajuta să-și atingă obiectivele. Forța acestei perspective constă în a înțelege că binele comun nu se referă doar la condiții, care sunt doar exterioare, ci că, pe această bază și prin intermediul relațiilor, se construiește binele individual și social.

Suma multor lucruri mici

Însuși faptul de a fi conștienți că suntem împreună este un bine în sine, în măsura în care oferă siguranța unui mediu în care lipsurile și greșelile personale găsesc în celălalt un sprijin și un ajutor pentru a le depăși. Atunci când o comunitate se unește în fața unei catastrofe naturale, de exemplu, pentru a

contribui la salvarea oamenilor și a mediului lor, în pofida durerii, a suferinței sau a oboselii, există o plenitudine interioară pentru că am făcut binele împreună și o recunoștință profundă împărtășită. Provocarea este să obținem aceeași intensitate în viața de zi cu zi.

Este ceva despre care, cu siguranță, am avut experiență, dar nu este întotdeauna ușor să avem prezent binele pe care îl aduc ceilalți: poate că tendința noastră este să rezolvăm lucrurile pe cont propriu, sau să cerem o favoare, sau să o facem noi, ținând mereu socoteala debitului și creditului.

A înainta însă spre binele comun intrinsec necesită o formare care să ne permită să intrăm în logica gratuității relațiilor, a milostivirii și a comuniunii. „Ne bucurăm de un spațiu de coresponsabilitate capabil să inițieze și să genereze noi procese și transformări. Să fim parte activă la reabilitarea și ajutorarea societăților rănite. Astăzi avem marea oportunitate de a ne manifesta esența fraternă, de a fi alți buni samariteni care poartă asupra lor durerea eșecurilor, în loc să accentueze urile și resentimentele. Ca și călătorul ocazional din istoria noastră, nu lipsește decât dorința gratuită, pură și simplă de a voi să fim popor, de a fi statornici și neobosiți în munca de a include, de a integra, de a-l ridica pe cel căzut [...]. Să alimentăm ceea ce este bun și să ne punem în slujba binelui”^[7].

Astfel, gratuitatea și recunoștința merg mână în mână: ele călăuzesc relația noastră cu ceilalți, întemeind-o pe relația noastră cu Dumnezeu. O relație de fii recunoscători și responsabili.

* * *

Cartea Genezei revelează că omul este chemat să fie păzitorul și protagonistul creației, exercitând o suveranitate împărtășită, deoarece a primit-o de la Dumnezeu, singurul suveran. De fapt, am primit totul de la El și nu-I vom putea mulțumi niciodată îndeajuns. Cu toate acestea, ceea ce se află în mâinile noastre nu este puțin: printr-o atitudine de acceptare recunoscătoare a darurilor divine, suntem chemați să le recunoaștem ca atare și să îngrijim, să dezvoltăm și să îmbogățim creația. Această atitudine de recunoștință se extinde la primirea celui alt ca dar și se traduce prin participarea și responsabilitatea fiecăruia la edificarea binelui comun, fie în relațiile cotidiene, fie în acțiunea publică și, mai ales, în a face binele împreună cu ceilalți. Astfel, omul își actualizează și își realizează condiția de ființă socială, făcând să strălucească legăturile de fraternitate în timp ce contribuie la înflorirea celorlalți.

^[1] *Compendiu de doctrină socială a Bisericii*, nr. 26.

^[2] *Compendiu de doctrină socială a Bisericii*, nr. 487.

^[3] *Compendiu de doctrină socială a Bisericii*, nr. 149.

^[4] *Compendiu de doctrină socială a Bisericii*, nr. 164.

^[5] Francisc, *Humana communitas*, nr. 6.

[6] Francisc, Videomesaj la TED 2017 de la Vancouver (26 aprilie 2017): *L'Osservatore Romano* (27 aprilie 2017), p. 7.

[7] Francisc, *Fratelli tutti*, nr. 77.

Înapoi la cuprins

Mergi și fă și tu la fel (V): Chemați să ascultăm

Evangelistiile relatează mai multe dintre dialogurile lui Isus cu diferite persoane, deși ne putem imagina multe altele. Unul dintre cele mai emoționante care ni se înfățișează este convorbirea Lui, între patru ochi, cu femeia samariteană, lângă o fântână. Apostolii se miră când se întorc din satul în care se duseseră să cumpere de mâncare și Îl găsesc pe Învățător vorbind cu o femeie, una care venise singură după apă, la amiază, în loc să vină împreună cu celelalte femei din sat, în momentele mai răcoroase. Ea însăși este surprinsă că El îi adresează cuvântul, deoarece, după cum explică evanghelistul, „iudeii nu au legături cu samaritenii” (*In* 4,9). În această scenă, Isus ne învață să ne interesăm de toți. Cu o gingășie rafinată, o călăuzește blând spre adevăr. Nu trece cu vederea credințele ei greșite, nici faptele ei păcătoase, dar nici nu o condamnă, nu o acuză și nu o presează. Recunoscând credința pe care o au în comun și ascultând explicația ei despre ceea ce crede, pur și simplu răspunde dând mărturie despre adevărul revelației și, mai ales, despre demnitatea și valoarea pe care fiecare persoană le are în ochii Lui.

O convorbire față în față

Poate că ai avut o experiență asemănătoare: să fii ascultat și luat în serios de cineva, chiar fiind în dezacord. Poate că acea persoană te-a lăsat să te exprimi și să-ți explici gândul, ascultând cu atenție punctul tău de vedere, fără să te întrerupă și fără să-și piardă răbdarea. Poate că a pus întrebări care, deși erau provocatoare și veneau limpede dintr-o poziție diferită, erau formulate cu adevărat respect și cu un interes autentic, dovedind astfel o ascultare atentă.

Poate că te-a impresionat disponibilitatea ei de a-și schimba părerea, de a învăța din ceea ce aveai de spus; să vezi că o persoană poate avea ideile ei și, în același timp, să le susțină cu umilință și cu un anumit har, care invită la un climat de respect reciproc. Nu că interlocutorul tău nu ar fi avut o opinie despre subiect sau că și-ar fi schimbat poziția ca să coincidă cu a ta, ci că arăta prețuire față de persoana ta: a dovedit că îi păsa de tine, chiar dacă nu te-a convins de nimic altceva. Această atitudine poate chiar să-ți fi dat un nou curaj, nu doar ca să-ți formezi și să-ți exprimi propriile judecăți, ci și ca să îngădui ca convingerile tale să fie confruntate cu ale altora. Fiind ascultat, te-ai simțit încurajat să-i ascuți pe ceilalți. Dialogul adevărat este molipsitor.

Poate că discuția era despre ceva fără însemnătate, ca de pildă dacă un anumit serial merită sau nu. Ești un mare fan, dar, cu un tact desăvârșit, cealaltă persoană a reușit să-și exprime delicat dezacordul fără ca tu să te simți jignit. Sau

poate că era vorba despre un subiect mai serios, de politică ori de economie. Există multe moduri valabile de a organiza societatea: a-ți forma și a susține o poziție în ceea ce am putea numi sfera „temporală” este semnul unei maturități umane sănătoase, dar a putea asculta și a învăța din poziția altora este și mai bine. Sunt unele probleme care depășesc temporalul, cum sunt chestiunile religioase sau etice. Dacă acesta a fost subiectul conversației, atunci era în joc un adevăr obiectiv. Dar, într-un fel sau altul, interlocutorul tău nu doar a păstrat un dezacord liniștit, ci și o considerație plină de atenție față de ceea ce aveai de spus.

Oricare ar fi fost subiectul în discuție, această persoană ți-a comunicat cel mai important adevăr dintre toate: că ești important, că ai valoare, că ești iubit. „Nu suntem produsul întâmplător și lipsit de sens al evoluției. Fiecare dintre noi este rodul unui gând al lui Dumnezeu. Fiecare dintre noi este voit, fiecare este iubit, fiecare este necesar”^[1]. Faptul că fiecare persoană este creată din iubire este primul adevăr pe care toți suntem chemați să-l îmbrățișăm și primul adevăr pe care suntem chemați să-l împărtășim celorlalți. Vorbind despre această frumoasă realitate a demnității umane, constituția *Gaudium et spes* explică: „[Omul] nu există decât pentru că, fiind creat de Dumnezeu din iubire, este susținut neîncetat de El, din iubire; nici nu trăiește pe deplin după adevăr dacă nu recunoaște în mod liber această iubire și nu se încredințează Creatorului său”^[2].

Dialogul: împreună spre adevăr

Dialogul adevărat se instaurează atunci când două persoane care vorbesc între ele caută adevărul. Fiecare are perspectiva și experiența sa și, chiar dacă acestea s-au cristalizat într-o convingere puternică, dialogul nu ridică ziduri; dimpotrivă, se caracterizează prin deschidere față de celălalt și prin dorința de a învăța de la el. Aceasta pentru că dialogul autentic este motivat de dorința de a se apropia tot mai mult de adevăr și, dacă este cu putință, împreună cu ceilalți.

Nu intrăm în dialog ca să ne apărăm opiniile sau ca să-i convingem pe alții, ci ca să mergem împreună spre adevăr. După cum a spus papa Francisc în Ziua Mondială a Comunicațiilor Sociale: „Avem nevoie de a recompune diferențele prin forme de dialog care ne permit să creștem în înțelegere și respect. Cultura întâlnirii cere să fim dispuși nu doar să dăm, dar și să primim de la alții”^[3]. Aceasta înseamnă a fi deschiși să primim orice lumină poate veni de la cealaltă persoană, fie pentru că aduce o contribuție pozitivă la cunoașterea noastră, fie pentru că dezvăluie o fisură în poziția noastră, de care nu eram conștienți. „Iar încercând să-i înțelegem pe ceilalți, să le pricepem punctele de vedere, descoperim aspecte adevărate pe care nu le luaserăm în seamă, ne rafinăm propunerile și, în cele din urmă, devenim noi înșine mai ușor de înțeles. Dacă, în schimb, munca de comunicare ignoră întrebările sau nedumeririle celuilalt, monologul ia locul dialogului”^[4].

În mod curios, prima poruncă, atât în legea iudaică, cât și în învățătura lui Isus pentru creștini, începe cu un verb la imperativ care precedă porunca însăși: „Ascultă, Israele” (*Dt* 6,4 și *Mc* 12,29). Iubirea față de Dumnezeu și iubirea față de ceilalți presupun în mod necesar deschiderea urechilor, atenția față de cuvântul lui Dumnezeu și față de nevoile celor din jurul nostru.

Dacă adevărul însuși este motivul nostru cel mai înalt pentru dialog, nu putem niciodată să neglijăm unul dintre cele mai mari adevăruri dintre toate:

iubirea lui Dumnezeu față de persoana cu care stăm de vorbă. Oricât de mult bine am spera să facem convingându-l pe cineva de adevărul asupra unui anumit subiect, nu o putem face în dauna adevărului despre demnitatea lui ca persoană. Indiferent de ceea ce se află în discuție, respectul nostru față de ceilalți nu poate depinde de faptul că sunt sau nu de acord cu noi. Felul în care îi tratăm pe oameni spune mai mult decât orice argument și ar trebui să vorbească despre demnitatea lor personală de fii ai lui Dumnezeu. „Ființa umană trebuie respectată cu o evlavie religioasă. Trebuie să ne tratăm unii pe alții cu acel simțământ de teamă plină de venerație pe care îl avem când ne aflăm în prezența a ceea ce este sacru, pentru că aceasta suntem noi, ființele umane: ființe create după chipul lui Dumnezeu (cf. *Gen* 1,27)”^[5].

Responsabilitatea de a fi liberi

Această realitate a demnității umane este însuși temeiul libertății, inclusiv al libertății de opinie și de exprimare, precum și al libertății religioase și de conștiință. Tocmai pentru că fiecare persoană este creată de Dumnezeu ca un individ unic și, totodată, cu propria libertate umană, putem să nu fim de acord unii cu alții în privința a ceea ce socotim adevărat. Faptul că din această libertate rezultă o mare diversitate de opinii și de abordări ale lucrurilor arată că ființa umană este într-un fel transcendentă și că nu este determinată de vreun impuls elementar sau de vreun instinct pe care l-am avea cu toții în comun. „Când se înțelege în profunzime valoarea libertății, când se iubește cu pasiune acest dar divin al sufletului, se iubește pluralismul pe care libertatea îl aduce cu sine”^[6]. Diversitatea este ceva vrednic de prețuit în măsura în care este o expresie a libertății, pentru că libertatea însăși este ceva ce trebuie iubit și ocrotit.

În mod paradoxal, această libertate, care izvorăște din demnitatea noastră umană, este o libertate pe care suntem datori să o folosim prin însăși natura noastră, fiind „înzestrați cu rațiune și cu voință liberă și deci investiți cu responsabilitate personală”^[7]. Putem și trebuie să luăm o poziție în multele „lucruri lăsate de Domnul la libera dezbatere a oamenilor [...] de exemplu, în legătură cu diferitele opinii filozofice, de știință economică sau de politică, cu curentele artistice și culturale, cu problemele vieții profesionale sau sociale etc.”^[8]. În aceste chestiuni, sfântul Josemaría i-a încurajat mereu pe catolici să apere „libertatea personală a laicilor pentru a lua, în lumina principiilor enunțate de Magisteriu, toate deciziile concrete de ordin teoretic sau practic [...] pe care fiecare le consideră, cu deplină sinceritate, mai potrivite și mai în acord cu convingerile personale și cu aptitudinile sale umane”^[9].

Deși este o libertate de care se bucură toți, ea le aparține în chip deosebit laicilor, ale căror vocații personale diferite au în comun misiunea de a sfinți lumea din interior. Nouă, creștinilor obișnuiți, Dumnezeu ne vorbește prin împrejurările și relațiile vieții noastre de fiecare zi, iar noi împărtășim acest adevăr celorlalți prin conversațiile, prietenii și munca noastră, ducându-L astfel pe Cristos pe culmea tuturor activităților omenesti. Totuși, aceste activități din sfera seculară, prin natura lor, pot fi îndeplinite de obicei în multe feluri și, în măsura în care sunt compatibile cu adevărul, toate sunt la fel de valabile. „Creștinul trebuie să recunoască legitima pluralitate a opiniilor temporale divergente”^[10]. Sau, cum îi plăcea sfântului Josemaría să repete, „nu există dogme în chestiile vremelnice”^[11].

Oriunde ne-ar fi așezat Dumnezeu, putem fi siguri că vom întâlni multe persoane bune, catolice sau nu, care propun soluții și abordări diferite, dar deopotrivă legitime, pentru promovarea binelui comun. Desigur, aceasta nu înseamnă că ar trebui pur și simplu să adoptăm fără să gândim ideile aproapelui sau, mai rău, să nu luăm nicio poziție. Ar însemna să ne disprețuim propria libertate și să lipsim lumea de contribuția pe care am putea să o aducem. În plus, dacă nu contribuim la marea diversitate de opinii care sunt în acord cu adevărul, cele care greșesc pot ajunge cele mai zgomotoase și mai populare. „Noi, fiii lui Dumnezeu, cetățeni ca și ceilalți, trebuie să participăm «fără teamă» la toate întreprinderile și organismele oneste ale oamenilor, pentru ca și acolo Cristos să fie prezent. Domnul ne va cere socoteală fiecăruia dacă, din neglijență sau ușurință, nu ne vom strădui să intervenim, în mod liber, în înfăptuirile și în deciziile umane de care depind prezentul și viitorul societății”^[12]. În același timp, deși suntem liberi și avem responsabilitatea personală de a lua parte la dezbaterile lumii din jurul nostru și de a ne stabili și promova propria poziție, același lucru este valabil și pentru aproapele nostru.

Libertate și eroare

Această libertate are loc în orice dialog între persoane, chiar și atunci când adevărul este în joc. Avem norocul de a fi ființe libere și inteligente și „ghinionul” ca inteligența noastră să fie limitată, astfel încât, atunci când înfruntăm chestiuni contingente, dificile sau care depind de timp, de spațiu ori de sensibilitatea omenească, rezultatul este o mare varietate de opinii.

Libertatea este cea care ne îngăduie să credem că înghețata de vanilie este mai bună decât cea de ciocolată sau că o republică este mai bună decât o monarhie. Totuși, ea ne îngăduie și să credem ceva obiectiv fals, cum ar fi că răzbunarea este îndreptățită sau chiar că Dumnezeu nu există. Ignoranța și eroarea pot avea la rădăcină folosirea libertății, de vreme ce putem face un rău uz de acest mare dar. În acest caz însă, diferențele privitoare la ceea ce știm și credem nu sunt doar o expresie a libertății, ci pot fi și o manifestare a limitării omenești și, uneori, a păcatului. De aceea nu diferența în sine este ceea ce iubim, ci libertatea. Ar trebui oare să apărăm cu adevărat libertatea chiar și atunci când știm că ar putea duce la eroare și chiar la păcat? De fapt, Dumnezeu însuși a iubit într-atât libertatea noastră, încât ne-o dăruiește chiar și atunci când ne agățăm de bunăvoie de eroare.

Este important să distingem că esența libertății nu constă în putința de a greși. Am putea chiar cădea în ispită de a face contrariul a ceea ce știm că este bine, într-o încercare de a ne afirma independența. Adevărata libertate este însă aceea care găsește adevărul și lucrează în consecință. Contrariul ar însemna să cădem în legături care ne fac incapabili să vedem, să alegem și să ne bucurăm de ceea ce este adevărat și bun.

Așadar, a iubi și a apăra libertatea fiecărei persoane – nu numai de a avea o opinie pe care nu o împărtășim, ci și de a se ține de o convingere greșită – nu este totuna cu a iubi sau a apăra eroarea în sine. Relativismul moral înseamnă a te preface că nu există adevăr și că, prin urmare, ceea ce gândește cineva nu contează cu adevărat, sau că tot ceea ce socotește cineva adevărat este la fel și că ceea ce contează este că el gândește așa. Am putea fi ispitiți să credem că, în fața diferențelor, lucrul plin de caritate este să fim indiferenți, să adoptăm atitudinea

„tu ai adevărul tău, eu îl am pe al meu”. Dar adevărata caritate nu este niciodată indiferentă. Caritatea caută binele celuilalt. Ea știe că respectul este singura cale pentru ca fiecare să poată ajunge la adevăr și că ținta este să ne bucurăm împreună de libertatea pe care ne-o dă cunoașterea și iubirea lui Dumnezeu.

Pentru că ne pasă de ceilalți, nu vrem doar să ne apropiem tot mai mult de adevăr, ci vrem acest lucru și pentru ei. Știm că adevărul îi va face și mai liberi (cf. *In* 8,32). Și astfel, fără a nega libertatea celorlalți, suntem gata să facem ce putem pentru a-i ajuta, mereu deschiși să primim și noi ajutor de la ei. „Adevărul trebuie însă căutat într-un mod corespunzător demnității persoanei umane și naturii ei sociale, adică printr-o cercetare liberă, cu ajutorul magisteriului sau al instruirii, al discuției și al dialogului, prin care unii expun altora adevărul pe care l-au găsit sau socotesc că l-au găsit, pentru a se ajuta reciproc în căutarea adevărului; iar adevărul cunoscut trebuie îmbrățișat cu tărie, printr-un asentiment personal”^[13]. Prin demnitatea noastră umană, fiecare dintre noi este liber în căutarea adevărului, iar ceea ce alegem să credem este propria noastră alegere liberă, dar depindem unii de alții, de dialog și de faptul de a ne angaja și de a ne însoți în mod liber în această căutare.

Fii ai lui Dumnezeu

Comentând cuvintele lui Isus: „Adevărul vă va elibera” (*In* 8,32), sfântul Josemaría dezvoltă: „Ce adevăr este acesta, care inițiază și consumă de-a lungul întregii noastre vieți drumul libertății? O să vi-l rezum [...]: a ști că am ieșit din mâinile lui Dumnezeu, că suntem obiect al predilecției Preasfintei Treimi, că suntem fii ai unui Tată atât de mare. [...] Nu uitați: cel care nu se știe fiu al lui Dumnezeu, nu recunoaște adevărul său cel mai intim”. Aceasta este identitatea noastră fundamentală, mai adâncă decât poziția pe care o adoptăm într-o chestiune sau alta. Oricât de diferite ar fi opiniile noastre, același lucru este valabil și pentru interlocutorul nostru. Putem trăi și transmite acest adevăr atunci când luăm parte la dialog în duhul pe care ni l-a învățat Cristos.

Astfel, ne identificăm tot mai mult cu Cristos care, fiind Dumnezeu, era infinit liber. Nu pentru că ar fi putut alege răul, ci pentru că Se bucura de bine. De asemenea, îngerii și sfinții ne-au precedat pe acest drum al libertății. Fiecare cu firea lui, cu gusturile și interesele lui, cu munca lui, cu epoca lui... uniți în iubirea față de Dumnezeu și față de ceilalți.

Este cu putință să fi avut experiența cuiva care a refuzat să te asculte. Sau care a dat impresia că ascultă, deși cu nerăbdare, în timp ce în realitate aștepta cu înfrigurare să încetezi a vorbi, pregătindu-se ca un leu gata să atace, pentru a-ți năruți punct cu punct fiecare argument. Poate ai observat că ți-au intrat în joc instinctele, că ți s-au accelerat bătăile inimii și că ți-a crescut încordarea în piept. Ai simțit nevoia stringentă de a striga și de a-ți apăra poziția. Poate că interlocutorul tău a fost cu adevărat agresiv sau a transformat chestiunea în ceva personal. Probabil că ultimul lucru pe care aveai chef să-l faci era să fii înțelegător. Dar caritatea cere înțelegere în toate împrejurările, o înțelegere care comunică iubirea lui Dumnezeu. Dacă simți că aceasta te depășește, ai dreptate. „Dacă îi iubiți pe cei care vă iubesc, ce răsplată aveți? Căci și păcătoșii îi iubesc pe cei care îi iubesc pe ei. Și dacă faceți bine celor care vă fac bine, ce răsplată aveți?

Și păcătoșii fac la fel” (Lc 6,32-33). A dialoga cu cei care gândesc ca noi, a-i asculta pe cei care ne ascultă, este firesc. Dar uneori a fi înțelegător este cu adevărat supranatural, o mărturie a lui Dumnezeu care lucrează în noi ca în instrumentele Sale, aducând gingășia și afecțiunea Lui, „pentru că El este bun față de cei nerecunoscători și răi” (Lc 6,35). Tratându-i pe ceilalți potrivit demnității lor de fii ai lui Dumnezeu vom fi și noi înșine „fiii Celui Preaînalt” (Lc 6,35).

[1] Benedict al XVI-lea, Omilie la Sfânta Liturghie de început al ministeriului petrin, 24 aprilie 2005.

[2] *Gaudium et spes*, nr. 19.

[3] Mesajul Sfântului Părinte Francisc pentru a XLVIII-a Zi Mondială a Comunicațiilor Sociale, 1 iunie 2014.

[4] Fernando Ocáriz, Discurs la încheierea celui de-al XI-lea Seminar Profesional al Birourilor de Comunicare ale Bisericii, 19 aprilie 2018.

[5] Conferința Episcopală a Statelor Unite, *Justiție economică pentru toți*, 1986, nr. 28.

[6] Sfântul Josemaría, *Convorbiri*, nr. 98.

[7] *Dignitatis humanae*, nr. 2.

[8] *Convorbiri*, nr. 12.

[9] *Idem*.

[10] *Gaudium et spes*, nr. 75.

[11] „Las riquezas de la fe” (Bogățiile credinței), *ABC*, Madrid, 2 noiembrie 1969.

[12] „Las riquezas de la fe” (Bogățiile credinței), *ABC*, Madrid, 2 noiembrie 1969.

[13] *Dignitatis humanae*, nr. 3.

[Înapoi la cuprins](#)

© 2026 Biroul de presă Opus Dei

www.opusdei.org